

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

08

MART - NİSAN 2023

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

ABDULLAH HARMANCI

AHMET YETİK

AYDIN AKDUMAN

AYŞEGÜL GÜL

BEYZA ŞEN

GÖZEN ESME

HASNA BETÜL ASLİPEK

İBRAHİM TEKPINAR

MEHMET EMİN ÜNAL

MESİL ERBİL

SÜLEYMAN ÇINAR

W. SOMERSET MAUGHAM

YÜKSEL DURAK

0 8

MART - NİSAN 2023

İmtiyaz Sahibi
Okur

Genel Yayın Yönetmeni
Yakuphan Güleç

Yayın Kurulu
Süleyman Çınar
Ahmet Yetik

Mizanpaj ve Tasarım
Ahmet Yetik

Kapak Görseli
Çizim: Elif Bilge
Fotoğraf: Mekiye Demir

İletişim

oykumenedebiyat@gmail.com

Sosyal Medya

[@oykumenedebiyat](https://twitter.com/oykumenedebiyat)

[@oykumenedebiyat](https://www.instagram.com/oykumenedebiyat)

[@oykumenedebiyat](https://www.facebook.com/oykumenedebiyat)

oykumenedebiyat.com

© Her hakkı saklıdır.
İki ayda bir yayımlanır.

EDEBİYATÇI NEREDE DURMALI?

Uzun diyebileceğimiz bir aradan sonra yeniden okurlarımızla buluşmanın heyecanını yaşıyoruz. Söze başlamadan önce okurlarımıza geçmiş olsun dileklerimizi iletiyoruz. Allah bir daha böyle bir acı yaşatmasın.

Şubat ayında yaşanan deprem felaketi sonrası dergi çalışmalarımıza ara vermenin doğru olacağını düşünerek bir süre çalışmalarımızı askıya aldık. Mart ayının başında çıkartmayı düşündüğümüz bu sayıyı Nisan ayının ortalarına erteledik.

Edebiyat iyileştirebilir mi?

Pekâlâ edebiyat tek başına bir ilaç değildir fakat insanoglunu diri tutabilecek bir güç kaynağı olduğunu da aşikâr. Millî Mücadele döneminde edebiyatçılarımızın gayreti askerlerimizin ve halkımızın moralini yüksek tutmak ve zafere inancını pekiştirmesini sağlamıştı.

Asrın felaketini yaşadığımız bu günlerde biz edebiyatçılar olarak ne yapabiliriz diye çok düşündük. Öncelikle sınırlarımızı bilmeliyiz. Bir edebiyatçı, metninde insanoglu için “doğal” olan her türlü duygunun yansımaya yer vermek durumundadır. Fakat bunu yaparken özellikle acının insana ait olduğunu bilmeli, duyguları istismar etmemeliyiz diye düşünüyorum. Dilimizi ve kalemimizi her zamankinden daha dikkatli törpülemek zorundayız; acıların üzerine basmamaya, yaraları deşmemeye gayret göstermeliyiz.

Bu bahis belki de uzun bir yazının konusu, biz sadece uyandıralım dedik.

Bu sayımızda; Aydın Akduman’ın tefrika öyküsünün sonuna geliyorken Gözen Esmer’in öyküsünü tefrika etmeye başlıyoruz. Beyza Şen’in çevirisi ile İngiliz yazar William Somerset Maugham’dan bir öykü okuyacağız. Hasna Betül Aslıpek, İbrahim Tekpınar ve Yüksel Kıyıcı birer öykü ile; Mehmet Emin Ünal ve Mesil Erbil kitap tahlilleriyle bu sayımıza yerlerini alıyorlar. “Öykü Yazmak Hikâye Olmak” köşemizin bu ayki konuğu Ahmet Yetik; Süleyman Çınar’ın Abdullah Harmancı ile söyleşisi yanında her sayımızda olduğu üzere Öykümen Sözlük, Öykü Dünyasındaki Yarışma ve Ödüller, Öykümen Kütüphane sizleri bekliyor. Bu sayımızın kapağındaysa Hataylı dostumuz, Elif Bilge’nin çadır üzerine yaptığı güzelim çizimlerine yer vermek istedik.

İyi okumalar dileriz...

Ahmet Yetik

İÇİNDEKİLER

HASNA BETÜL ASLİİPEK	EL PENÇE	4
AYDIN AKDUMAN	MUALLİM (III. KISIM)	9
W. SOMERSET MAUGHAM ÇEV.: BEYZA ŞEN	ROMANTİK GENÇ HANİMEFENDİ	16
MEHMET EMİN ÜNAL	SİNEMATOGRAFİK BİR ROMAN: AŞIKLARA YER YOK	25
YÜKSEL DURAK	KIYICI	28
İBRAHİM TEKPINAR	FİLLEH'İN DUVARI	32
MESİL ERBİL	ÇOCUKLARIN 1984'Ü: DUVARIN ARDI	35
GÖZEN ESMER	DİLBİLİMCİ FUAT BEY'İN ÖYKÜSÜ: YA GİDİLMEDİYSE? (I. KISIM)	40
SÜLEYMAN ÇINAR	ABDULLAH HARMANCI İLE SÖYLEŞİ	48
AHMET YETİK	ÖYKÜ YAZMAK HİKÂYE OLMAK	53
	ÖYKÜMEN KÜTÜPHANE	55
	ÖYKÜ DÜNYASINDAKİ YARIŞMALAR VE ÖDÜLLER	58
	ÖYKÜMEN SÖZLÜK	61

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

EL PENÇE

HASNA BETÜL ASLİİPEK

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

Dağ çobana bakıyor. Çoban ayıya bakıyor. Ayı önce çobana sonra dağa bakıyor. Sabahın ilk ışıkları üçünün de üstüne vuruyor. Yırtıcı kuşlar dönmeye başlıyor üstlerinde. Çobanın sadece birkaç yüz metre uzaktaki evinde bir kadının burnundan kan geliyor. Sadece birkaç yüz metre uzakta bir koyun sürüsü kayıtsızca devam ediyor otlamaya. Köydeki herkesin; ekime gidip hasattan dönenin, tencerede çorbası kaynayanın, bu yaşta demeyip orağını alanın, koyunla kuzunun buluşmasına her zaman gözü dolanın, kır çiçeklerinden sevdiğine taç yapanın yani köyün her bir toprak tanesinin içine bir evham düşüyor. Bir kurt giriyor ki içlerine kemiriyor da kemiriyor.

Dağ hem çobana hem ayıya bakıyor. Haberi alan dişi şahin çıkıyor dağın tepesindeki yuvasından. Doğada ona düşen görevi yapıyor ve bir savaş çılgılığı atıyor dağlarda dakikalarca yankılanan. İçini ürpertiyor bu ses çobanın, ayının, dağın yani dişi şahinin yavruları hariç kalan dünyanın. Bu hazırlık çağrısıydı bundan sonraysa başlangıç için daha keskin bir çağrı, daha güçlü bir çığlık duyuluyor.

Ayı sessiz hâlâ. Çobanla göz temasını kesmeden dolanıyor etrafta. İnce ince bir dere akıyor yanlarında, çobana o derenin en derin yerinde yüzen küçük çocuğu hatırlatan şırıl şırıl ince bir dere. Ayı dereye girip çıkıyor ve çoban kendisini, taciz ediliyormuş gibi hissediyor. Eline aldığı taş korkudan

dereye doğru yuvarlanıyor. Kaşları çatılıyor, göz bebekleri büyüyor. Çoban çakılıp kalıyor yerine. Ayı yeterince etrafta dolandığına ve korku saldığına emin olunca çobana doğru yürümeye başlıyor.

Büyük bir sürü görünmüştü önce gözüne ayının. Sonra sürünün başında mutlu bir iki ayaklı. Gözleri kısıldı, kulakları dikleşti, iri bedenini bir titreme aldı, beli kamburlaştı. Açlık gözünü bürüdü ve dili ağzının çevresinde dolandı yavaş yavaş. İsteddiği insan eti değil, yüreği. O insanın yüreği; sırtında abasıyla ve başında kasketiyle, ağzında saziyle ve elinde değneğiyle koyunlarının başında ıslık çalan o çobanın.

Ayı büyük bir kazanın başında oturan yaşlı cadının bir zamanlar hayvana çevirdiği insanlardan biriymiş gibi izledi çobanı. Sanki bir zamanlar insanmış ve günahı onun ayı bedenine bürünmüş bir insan olmasına sebep olmuş gibi. Ve bunların hepsi yaşlı kadının torununa anlattığı masallarmış gibi.

Bi' rahat gün göstermedin bana diye bağırdı kadın elindeki siniyi koyarken. Bir rahat gün. Tamam dedi çoban oysa istediğin, yarın gider alırım iki tane. Adam çaresiz, karşısında dil kılığına bürünmüş bir kobra yılanı varmış ve tıslıyormuş gibi çaresiz. Tamam sözünü duyunca sakinleşti o devasa dil ve

küçülmeye başladı. Adam kapıyı arkasından çekip çıktı ve o anda unuttu iki tane alması gereken şeyi, bir daha da hiç hatırlayamadı.

Ardında bıraktığı kadın mutfığa götürdüğü sinideki bulaşıkları yıkadı. Akşam ne yapacağını düşünüürken çobanın ardında bıraktığı iki çocuğun peşinden koştu. Küçüğün, az önce yeni giydirdiği halde hemen kirlettiği kıyafetini değiştirdi ve büyüğe akşam ezanından önce dönmesi için tehditler savurdu hiçbirinin işe yaramayacağını bilerek, yükümlülükleri arasına ilk sıradan giren felçli kadına üç kere su götürdü. Akşam yemeği için de bulgur pilavı seçti.

Çobanaysa, tam hayvanları toplayıp meraya götürecekken bir şey oldu ve üzerine basılıp durdurduğu kan tekrar akmaya başladı. O damar tekrar patladı. Tam ters istikamete saptı ve dereye doğru yürüdü. Alışık olduğu o koku sardı tekrar etrafını, dereden yeni çıkmış ve ıslak bedenine kıyafetlerini geçirmeye çalışıyormuş gibi hissetti. Yine eve geç kalmış ve yine yetişemeyecekmiş gibi.

Devam etmek için güçlü bir arzu hissetse de yapamadı. Hızlıca geri döndü ve koştu eve doğru. Öyle hızlı koştu ki nereye koştuğunu unuttu, evin nerede olduğunu unuttu, ne yapması gerektiğini unuttu, ne gördüğünü unuttu ve unuttu kim olduğunu.

Ayı zorluyor büyük cüssesiyle vücudunda çok da büyük bir orana sahip olmayan beynini, zorluyor hafızasını. Çırpınan bir çocuk görüyor iki karış suda ve onu izleyen daha büyük bir çocuk. O sırada ben soyunuzu biliyorum sizin diye bağıyor adam bütün gücünü kullanarak. Ayı ilk defa açıyor o büyük ağzını ve kükrüyor bütün gücüyle. Titriyor koca ormanın her bir ağacı ve tehlike sinyalleri veriyorlar birbirlerine topraktaki kökleriyle. İkisinin de gözünü intikam isteği bürüyor. Adam korkmuyor artık, hatırladı onun da bir alacağı var ayıdan. Ben sizin soyunuzu bilirim diye bağıyor tekrar. Fakat cesareti gözü ayının gözleriyle karşılaşana kadar sürüyor.

Küçük, fazla küçük. Ve onun küçüklüğü, ezikliği, beceriksizliği, elinin tersiyle burnunu silişi, o hep dolu gözleri sinirine dokunuyordu işte. Güçlü olamamasına, daha tuvaletini bile tutamamasına, önünü bile görememesine kısaca onun gibi olmamasına tahammül edemiyordu. Belki de işte bu yüzden paldır küldür dereye yuvarlandığında içinden gelmedi

elini uzatmak. Kötü bir çocuk değil o, ölmesini falan da istemedi zira daha ölümün ne olduğunu bile bilmiyordu. Fakat içinden gelmedi. Taş kesildi adeta ve durdu öylece.

Abi diye seslendi küçük, bağırdı, yalvardı, kıyıya ulaşmaya çalıştı. Fakat onun gözünde sümüğünü gömleğinin koluyla silen bir çocuk vardı sadece. Arkasını döndü ve hızlıca köye doğru koştu. Öyle bir koştu ki dere dünyanın öteki ucunda kaldı, silindi onun haritasından.

O sırada yüzyılın uykusunu uyuyordu ayı. Verdiği güçlü nefes burnunun ucundaki yaprakları havalandırıyordu. Asla uyanmazmış gibi görünürken nefes nefese koşan, bütün vücudu tere batmış bir çocuk uyandırdı onu. Çocuk önünden hızla koşup gitti ve ayı gözlerini tam açtığında hiçbir şey göremedi. Etrafına bakınırken açıldı uykusu ve ağır adımlarla dereye yürüdü. Sadece su içmek niyetiyle geldiği derede çırpınan küçük bir çocuk gördüğündüyse durdu öylece. Kulağına sinek konmuş gibi durdu. İlerde avını görmüş gibi durdu. En sonunda başını eğip bir yudum su daha içti. Ve çekip gitti. Bu da onun nasibi.

Çobanın iyice akli karışıyor, korkuyor ve elleri titriyor. Canını en çok sıkan da titreyen ellerine hâkim olamamak, öfkeyle kendine bakan o büyük gözleri bir taş fırlatıp kapatamamaktı. Yere yığılmış halde dakikalardır belki de saatlerdir oturuyor. Artık zaman yok çünkü. Sadece bir küçülen bir büyüyen, bir yaklaşan bir uzaklaşan, kanlanmış bir çift göz var. Atabileceği bir taş yok, silahı yok, saldıracabileceği bir çakısı yok. O kan bürümüş gözler var. Çünkü o gözler en zayıf yavrunun inden atılışına ve çobanın sırf meraktan onları

izlediğine de şahit olmuş bir çift ayı gözü.

O gözler tanımaz, hatırlamaz, bilmez ve anlamaz ama hisseder çünkü o sanki cadının hayvan kılığına hapsedtiklerinden, dilsizlikle cezalandırılanlardan. Ve şimdi hiss ediyor ki küçüğü dereye çırpınırken koşup giden ve o kendi ininden gözünü kırpmadan en zayıf yavruyu atarken onu gözünü kırpmadan, heyecanla izleyen bu çobanın işi bitmeli.

Ve çobansa sanki çoban kılığına hapsedilmiş bir çocuk hâlâ. O da tanımaz, hatırlamaz, bilmez ve anlamaz ama hisseder. O ayının inden atılışını hisseder ve kendi yıllar önce çok benzerini yapmışken onu izleyen ayıyı da hisseder. Yapılanı da izlendiğini de hisseder. Önüne çıkılmayışını ve kendisinin de ayının önüne çıkmadığını hisseder. Çünkü sınırlar birbirine girmemelidir. Bunu ikisi de hisseder.

Ayı olabildiğince yakınlaşıyor çobana. Üstüne atlamaya hazırlanıyorken önce iki el ateşin sesini duyuyor sonra göğsünden aşağı damlayan kanın sıcaklığını. Çobansa sırtını yasladığı kayanın yanındaki sanki onu oraya bu masalı anlatan yaşlı kadın koymuş gibi görünen silahı bulup çekiyor tetiği. Ne yaptığını bilmeden ve anlamadan sadece hissederek.

İkisinin arasında ikisinin de donup kaldığı birkaç saniyenin ardından ayı son gücünü toplayıp atıyor kendini çobanın üstüne. Koca dişleri çobanın neresine gelirse orayı yırtıyor. Ayının

kanı çobanın kanına karışıyor. En sonunda yan yana yatıp izliyorlar birbirlerinin günahlarını. Aynı göğün altında. Dağ çobana bakıyor. Çoban ayıya bakıyor. Ayı önce çobana sonra dağa bakıyor. Gecenin ışığı üçünün de üstüne vuruyor.

Eylül, 2022

MUALLİM

III. KISIM

AYDIN AKDUMAN

* Bu öykü üç kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısmı 6. sayımızdan, ikinci kısmı 7. sayımızdan okuyabilirsiniz. Bu sayımızda üçüncü kısım tefrika edilecektir.

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

İnsanların bazı gerçeklerden kaçamayışları beni hep hüzünlendirmiştir. Kendisinden kurtulmak istedikleri zamanın pençesinde, hiçbir zaman tahmin edemeyecekleri bir geleceğe savrulur dururlar. Beyhude bir çabadır insanların yaşama sanatı; gezdikleri yerleri, içtikleriyle sohbet ettiklerinin aynı tadı vermemesini, yaşanmışlık olarak adlandırmak zorunda kaldıkları tüm o hiçliği, birbirlerine sarılırken hissettikleri yalnızlıkları, kaleme aldıkları hikâyelerini, özlemlerini vurdukları tuvallerini, ruhlarından kopup havaya karışan her şeyi birer birer yok eden zamanla kol kola gezen ölümün emin adımlarla yaklaştığı bir hayatın zorbalığına karşı ayakta durmaya çalışırlar. Yollar yapıp asla istedikleri yere varamaz, vardıkları yerde hissettikleri yabancılıkla ürettikleri eserlere bağlanamaz, okuyanların bağlanmasına da bir türlü anlam veremezler. Sonra terk ederler o yerleri, hep günbatımında, hep yalnız, kalabalık olsalar bile, onların ellerini tutup, onlara sarılıp, ya da onlarla kol kola ama kırgın olsalar bile yalnız,

zamana yenilmiş, tesellisiz, takatsiz,
terk edip yine vururlar
kendilerini yollara, doğru
sandıkları, ama yine
onlara ait
olmayan bir

varış noktasına doğru, aidiyetsizliklerini terk edip başka aidiyetsizliklere yelken açarlar.

Gecedен duyduğum sözler bunlar. Ben, bağrında büyüdüğüm toprak köklerimi hangi anılarla sular, yoldaşlarım bana ne anlatır, gece bana ne fısıldarsa, onlarla kurarım hayallerimi. Ne bir yere gidebilirim ne de kalmak gibi bir şeyi tercih edebilirim. Ama gecenin sözlerini anlayabilmek için, Muallim'den önceki insanların yaşadıklarını dinlemem gerekiymiş. Bu yüzden, yoldaşlarımın uykuya daldığı her akşam, eğer yağmur bize merhamet edip yağmaz, hele de ay hepimizi ödünç ışık huzmeleriyle aydınlatırsa, geceyle tüm insanlığı okuduğumuz derin bir sohbete daldardık. Dalardık dediysem, aslında ben hep dinleyen taraf olmuşumdur. Zaten anladığım kadarıyla, insanlar da geceyi kendilerine has bir biçimde dinlemeyi tercih etmiş. Fakat gecenin sessizliğini dinlediklerine dair akla hayale sığmayacak bir yanılgının da esiri olmuşlar. Halbuki sessizlik dedikleri, gecenin kollarından geçen sayısız insanın çaresizliklerinin oluşturduğu kocaman bir gürültü aslında ve gece süzmeseydi, temizleyip, yıkayıp bana sunmasa, ben o çığlıkların, hıçkırıkların, iç çekişlerin, hasret dolu gülüşlerin, isyankâr sözlerin arasında boğulur giderdim.

Bu yüzden gecenin sözünü bölmemeyi öğrendim. İzin verdim, istediği anıyı, sırasını, duygusunu, içine biraz da heyecan, belki de yalan katarak bana anlatmasına. İnsanlar anılarını, onların anıları yılları, yıllarsa ömrümü zamanın kollarına bıraktı ve ben, artık gençlik yıllarımda yapamadıklarına hasret, ama aynı zamanda dinlediğim hikâyelerden memnun, olgunluk dediğim, ölüme bir adım daha yaklaştığım çağıma geldim. Yapabileceklerimi yapamamış olmanın verdiği pişmanlık değildi beni buhrana sürükleyip öfkeliendiren; içimdeki sızıya sebep olan, hayal edebileceklerimi sınırlamış olma ihtimaliydi ve ben öfkemi gençlik yıllarımdan çıkarıyordum. Heyhat, geceye sorsam, zaten gençliğimi de şu yaşlanmış gövdemde taşıyor muydum?

Sordum ben de geceye; yoldaşlarım derin bir uykudayken, dallarımdaki ışıkların sönüp yerini ayın cömertliğine bıraktığında, bununla sınırlı olmamalı Muallim'in öyküsü dedim, senin kolların zamanda da gider geriye, biriktirdiğin anılar vardır elbet diye de ekledim, çünkü susmaz insan yok yere, canı yanmadan nasıl kendini bıraksın ki sessizliğe?

Gece şöyle bir silkindi, karanlığını titretti, kelimeler dökülmeye başladı gökyüzünden, gecedan dökülen kelimeleri toplamaya başladım yapraklarımda: Gece yarısını havada yakaladım, kuşun sessizliği gelip kendi kondu dalıma, sonra kâğıttan kaleler,

saksıdaki çiçek, dağ, kapalı pencere, tok bir öksürük uyandırdı onu dalmak istediği rüyadan. Yorganın kalınlığından mıdır bilinmez, bir türlü uyku tutmamıştı onu bu gece. Yorgan bahanesiydi aslında, nasıl tutsundu uyku? Yine başaramamış, yine istediği gibi bir gün yaşayamamıştı. Birkaç yıldır yaşayamadığı tüm günler gibi, bu da ziyan olmuştu.

Taramazdı saçlarını, yıkamazdı yüzünü, kahvaltısını yarım yamalak yapar, bir önceki günden hiç açmadığı çantasını sırtına alır, adımlarını tiksinererek attığı metrelerden beş yüz tanesini kat eder, kapısında kendisini bekleyen filin göğsüne oturmasından sonra girerdi okuluna. Arkadaşlarının umursamaz gençlikleri tüm eşyalara sirayet etmiş gibi, sınıfa girdiğinde sanki sıralar ve sandalyeler, hatta sınıfın tahtası bile kendisinden haz almıyormuş gibi gelirdi ona. Öğretmenler gider, öğretmenler gelir, söz söylenir, söz unutulur, uyarılır, dalgınlıkla suçlanır, ailesine bildirileceği söylenir, ahmak damgası yer, dalga geçilir, dalga geçmeye çalışırken küçük duruma düşer, gözleri dolar, yaşlar görünmesin diye ablasının verdiği kitaba dalmış gibi yapar, arada birkaç söz söyler, sözlerine itibar edilmez, aynı sözleri söyleyen sıra arkadaşına itibar edilir, gökyüzü bakılmayı bekler, o baksa da gökyüzü hâlâ bakılmayı bekler, yaranamadığını hisseder, teneffüsler biter, okul biter, törenler biter, aynı beş yüz metreyi aynı

tiksintiyle, eve vardığında yaşayacağı huzurun bir sonraki günün sabahı yine buraya dönmek zorunda kalacağı gerçeğinin etkisiyle ciğerine gömüldüğünü hissederek eve dönerdi.

Uyuyamadığı gecenin gününde, her gün yürüdüğü yolun bilmediği bir yere varmasını istedi Muallim, konuşmak zorunda kalmadığı, sadece dinleyeceği, yargılanmayacağı bir yere. Yanından geçtiği çarpık bacaklı evleri umursamayıp ağaçlarla göz göze geldiğinde, kovuklarına ve dallarına bıraktığı duyguları topraktan çekip gecenin anlattıklarıyla birleştirdim ve diğer günlere nazaran o gün okuldan çıkarken göğsüne oturan fili neden kapıda bırakmadan beraberinde eve götürdüğünü anlamaya çalıştım. Gece sözünün kesilmesini sevmediği için, bu düşüncemi onunla paylaşmaktansa, dallarımdan birine not almayı tercih ettim.

Ev babasının öksürükleriyle sarsılıyordu sanki. Camdan dışarı her baktığında gördüğü dağ bu gece de hiç büyümemişti; hayal kırıklığına uğrattı bu onu. Işığı açmak, bir şeyler yazmak istedi. Bugünün ağırlığını kaldıracak kâğıdı aradı fakat bulamadı. Işığı açmaya gerek duymadan, gerisin geri oturdu yatağına. Durduk yere dolmayı

huy edinen gözlerini karanlık odasındaki nesnelere çevirdi. Kuş kafesinde, gece gökyüzünde, çiçekse saksısında uyuyordu. Tek tek uyandırdı onları. Önce kuş çırpındı, özür diledi, ardından çiçek gerindi ve yapraklarını ona döndü, geceyse sadece yüzünü ona dönmekle yetindi. Özellikle bugün süzülen yalnızlığını paylaşmalarını istedi onlardan. Sadece dinlemeleri yeterliydi. Çünkü yapamıyordu ve yapamadığını kendisinden başkasına bile itiraf edemiyordu. Kendisinden beklenen insan olmayı beceremediği günlerin sayısı arttıkça, ondan beklentisi olan insanların umutlarını kaybetmeye başladığını hissediyordu. Arkadaşları kadar cesur olamadığı anlarda, sohbet ederek kendini göstermek istiyordu. Fakat kelimeler o daha düşüncesini toparlayamadan ağzından çıkıveriyor, derli toplu sohbeti bir çarşaf yığınınna çeviriyordu. Arkadaşları dağılan sohbeti toparlarken yediği ahmak yaftasının verdiği acımtırak his, midesindeki safranın boğazına doğru yükselmesine sebep oluyordu. Arkadaşları sohbete kaldıkları yerden devam ettiğinde artık söylenenleri duymak istemiyor, bu yüzden, biraz da elinde olmadan, dalıp gidiyordu kendi düş dünyasına. Herkesle iyi anlaşabildiği, söylediği sözlerin takdirle karşılandığı ve kabul edildiği bu dünyadan onu çıkaran öfkeli sesin öğretmene ait olduğunu anlamaya harcadığı süre yüzündense yeniden azar işitiyordu. Öğretmenin gösterdiği

formüllere, hikâye geçmiş zamanlı cümlelere, tarihin tebeşir tozlu sayfalarına, ya da insan vücudunun adını da işleyişini de bilmediği parçalarına bakıyor, doğru cevabı saklandığı yerden çıkarmaya çabılıyor, ama yanlış cevap kendisine sinsi bir oyun oynayınca yine ahmak olarak çağrılıyordu arkadaşları tarafından. Hepsinin gözlerinden okuyabiliyordu onun hakkında düşündüklerini, öyle olmadığını söylemek istese bile söze nereden başlayacağını kestiremiyordu. Halbuki insanlar ne kadar çabuk bulabiliyordu kelimeleri, öğretmenlerinin solculuklarını eleştirirken sarf ettikleri kelimeler babalarından kalmıştı onlara, belli, fakat onun babasının kelimeleri neredeydi? O da mezhep tartışmalarına katılmak isterdi, doğru olduğundan veya anladığından değil tabii ki, ama insan insana karışamadıktan sonra nasıl insan olurdu? Ona da böyle öğretmemişler miydi? Peki neden karışamıyordu kimseye? Babasının kelimelerini kitaplarda arayıp bulduğunda neden dilinin kendisine ihanet ettiğini hissediyordu? Layığıyla sevmek adeti bulunduğu, koridorun sonundaki ışıklar içerisinde süzülen kıza hayran hayran baktığı zamanlarda karşısına dikilen ve onunla dalga geçen yarmaya neden onunkiler kadar afili cümlelerle karşılık veremedi mesela? Halbuki hayran olunası süzgün kız ona acımayla bakmasa, gözlüğünün yamuk durmadığını, yakasına takılan ip

yüzünden öyle görüldüğünü, kravatını bilerek gevşettiğini ve yürüyüşündeki temponun kafasında hiç susmayan müzik yüzünden olduğunu, müzik zevkinin ona ailesinden geçtiğini, kendisinin bunu anlamıyorsa kültürsüzlüğüne yanması gereken kör bir velet olduğunu teker teker vuracaktı yarmanın suratına. Fakat kelimeler kendi kifayetsizliklerini onun çapsızlığına yormuş, biçim değiştirip gözyaşı ve utanç olarak hücum etmişti yanaklarına.

Yumruklarına güvenemediği için sığındığı dilin kendisine ihanet etmesinden sonra ona bir daha nasıl güvenebilirdi ki? Öğretmeninden bir yanlış anlaşılma yüzünden herkesin içinde yediği tokadın haksızlığını anlatmak istediğinde kendisinden kaçışan kelimelere nasıl itimat edecekti? Olayın aslının öyle olmadığını anlattı-

Babasının öksürüğü onu daldığı konuşmadan uyan- dırdığında, kuşun kafesiyle birlikte tekrar uykuya daldığını, çiçeğinse hiç orali olmadığını gördü Muallim. Gece ölümüne sessizdi ve o bir çarenin kendisine eşlik etmesini beklerken, yalnızlığın

tüm bedenini sarmış olduğunu gördü. Duyulmayan kelimeleri kucığında, kendini kendine bile anlatamamanın yorgunluğuyla odasındaki nesnelere

son bir bakış atarak yatağına uzandı ve uykuya daldı.

Dalmış gibi yaptığı ve gözlerini dolu kapattığı için ben uyutmaya yeltendim onu. Okşamak istedim tarasa da düzelmeyen saçlarını; değişeceğini, yüreğini çok daha rahat tartabileceği yaşların da geleceğini, bir gün insanlarla korkmadan konuşabileceğini, kelimelerin efendisi olamasa bile onlarla artık barışacağını, ne isimlerini ne de yüzlerini unutabileceği öğrencilerinin bir gün onun gibi olmak için onun hareketlerini, sözlerini, bakışlarını taklit edeceğini, tüm bunların o fark edemediği gerçeğe geleceğini, bu yüzden sadece biraz sabretmesini söylemek istedim ona. Belki bir gün, al, bunlar senin cümlelerin, onları kullanabilirsin artık diyebilmek için, çırpındığı ifadesizlik çöplüğünde söylemesi gereken her sözü, her cümleyi bir bir dizerek toprağa verebilir, zamansızlığın hükmü sürdüğü bu ana kucağının bağrında filizlenen sözleri tek tek ona ulaştırmasını dileyebilirdim. Fakat, anlatılmış bir geçmişe müdahale etsem bile, kendi iç dünyamdaki Muallim dışında neyi değiştirebilecektim ki? Yaptığım tüm hayali yolculuklarda o gencin elinden tutup ona doğru yolu göstersem bile, Muallim'in kendisinin bile ulaşmaya korktuğu o geçmişe ayak

basamayacak, gerçeğin yerine geçmesini umduğum anılarla avunacaktım sadece. Orada öylece durmuş, yatağında derttop olmuş genci izlerken, Muallim'in de yanımda olduğunu çok sonradan fark edebildim. Beni görüp görmediğini bilmiyordum, ama yüzündeki ifadeden, aklımdan geçenlerin aynı anda onun da aklından geçtiğini fark ettim. Ve gördüm ki, Muallim'in acıyla idrak ettiği şey, ne kadar ileri giderse gitsin, bir şeyleri ne kadar düzelttiğini düşünürse düşünsün, yatağında umutsuzca uzanan o gence yalnız olmadığını asla söyleyemeyeceğiydi. Doğru ya, herkese her konuda ahkâm kesebilecek konumdayken kendi geçmişine tek kelime bile anlatamayacaksa, o zaman konuşmanın, bir şeyleri değiştirmeye çalışmanın ne anlamı vardı ki? Bu yüzden, hiç beklemediğimiz bir anda, o çay bahçesinde sadece gözlüğünü temizlemek için kullandığı mendilini düşürdüğü gün, susmayı tercih etti Muallim. Onun sessizliğine alışkın olmayan yoldaşlarım, derin bir iç çekerek bana sokuldular. Bense, onları köklerimle teselli etmekten başka hiçbir şey yapamadım.

O sözleri söyleyemeyen Muallim artık çok uzaklarda. Geceye kazındığı silüeti, bir türlü düzeltemediği gözlük ipi ve tarayamadığı saçlarıyla, kendi çocukluğunun yanına bağdaş kurmuş, onun soyduğu kavak dallarından yay ve ok yapışını izlemekle meşgul. Arada konuşuyor onunla, hissettirmeden

geleceğine dair ufak ipuçları veriyor, her şeyin daha iyi olacağını, göğsündeki fili kucakladığında her şeyin hafifleyeceğini anlatıyor. Çocuk gülümsediğinde o da gülümsüyor, yatağında yalnız oturan gencin de uykuya dalmasını umarak.

SON

ROMANTİK GENÇ HANIMEFENDİ*

W. SOMERSET MAUGHAM

ÇEV.: BEYZA ŞEN

* W. Somerset Maugham, *The Complete Short Stories*, Volume I

**Resim: Pierre- Auguste Renoir | *Dance In The Bougival*

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

Gerçek hayatın pek çok sıkıntısından biri de, size nadiren de olsa eksiksiz bir hikâye sunmasıdır. Bazı olaylar ilginizi çeker, bu olaylara dâhil olan insanlar ise şeytani bir karmaşa içerisindedir ve siz de bundan sonra ne olacağını merak edersiniz. Ancak, genelde hiçbir şey olmaz. Öngördüğünüz olası sonuç, her şeye rağmen kaçınılmaz değildir ve devasa trajedi, sanatsal incelik göz ardı edilerek, adeta salon komedisine dönüşür. Şimdi, yaşlanmanın pek çok dezavantajı ve aynı zamanda bu durumun şöyle bir telafisi de vardır (kabul edelim ki, diğerleri arasında), bazen size uzun zaman önce tanık olduğunuz kesin olaylar sonucunun ne olduğunu görme fırsatı verir. Git gide hikâyenin sonunun ne olduğunu bilme umudunuzu yitirmişsinizdir ancak daha sonra, hiç beklemediğiniz bir anda, bir bakmışsınız bu size bir tepside sunulmuş.

Marquesa de San Esteban'a arabasına kadar eşlik ettikten sonra otele geri dönüp tekrar lobide bir köşeye oturduğumda aklıma işte tam da bu düşünceler geldi. Kendime bir kokteyl söyledim, ardından bir sigara yaktım ve hatıralarımı sıralamak için kendimi toparladım. Otel yeni ve görkemliydi, Avrupa'daki diğer tüm muhteşem oteller gibiydi ve modern tesisat döşemesi uğruna, Sevilla'da kaldığım süre boyunca genellikle hep gittiğim vintage tarzı ve tablo gibi bir güzelliği olan Madrid'teki oteli terk ettiğim için pişmanlık duyuyordum. Otelimden

görkemli Guadalquivir nehrini görebildiğim doğrudu, ama bu, haftanın iki ya da üç günü bar salonunu dolduran ve çok canlı ve neşeli sohbetleri neredeyse bir caz orkestrasının gürültüsünü bastıran yoğun kalabalığı telafi etmiyordu.

Öğleden sonra bütün gün dışarıdaydım ve içeri girdiğimde kendimi kaynayan bir kalabalığın ortasında buldum. Resepsiyona gittim ve doğrudan odama çıkabilmek için anahtarımı istedim. Ama görevli anahtarı bana uzatırken, bir hanımefendinin beni sorduğunu söyledi.

“Beni mi?”

“Sizi görmeyi çok istiyormuş. Kendisi Marquesa de San Esteban.”

Bu isimde birini tanıımıyordum.

“Bir yanlışlık olmalı.”

Ben bu sözleri söylerken, etrafıma belli belirsiz bakınırken, bir hanımefendi ellerini uzatmış ve dudaklarında beliren parlak bir gülümsemeyle yanıma geldi. Eğer yanılmıyorsam onu hayatımda daha önce hiç görmemiştim. İki elimi birden tuttu ve samimi bir şekilde sıktı. Akıcı bir Fransızca ile konuşuyordu.

“Bunca yıldan sonra sizi tekrar görmek ne kadar da güzel. Gazetede burada kaldığınızı gördüm ve kendi kendime şöyle dedim: Onu ziyaret etmeliyim.

Birlikte dans etmeyeli kaç yıl oldu acaba? Ama şu an bunu düşünmeye cesaret edemiyorum. Hala dans ediyor musun peki? Ben ediyorum. Ve artık bir torun sahibiyim. Şişmanladım elbette,

ama umurumda değil ve aslında bu, beni daha da şişmanlamaktan alıkoyuyor.”

Öyle bir telaşla konuşuyordu ki onu dinlemek bile nefesimi kesiyordu. Orta yaşın üzerinde, şişman bir kadındı, yüzünde aşırı makyaj ve koyu kızıl saçları vardı, belli ki boyalıydı ve kısa kesilmişti; İspanyol kadınlarına hiç yakışmayan Paris modasına uygun bir şekilde giyinmeye çalışmış görünüyordu. Ama neşeli, fazla da nağmeli bir kahkahası vardı ve siz de gülmek istiyordunuz o gülünce. Hayattan büyük bir keyif aldığı her halinden belliydi. Güzel bir kadındı ve gençliğinde de güzel olduğuna inanabilirdim bu sayede. Ama onu tanıyamadım.

“Gelin, birlikte bir kadeh şampanya içelim ve eski günlerden konuşalım. Yoksa bir kokteyl mi alırsınız? Canımız eski Sevilla'mız değişti, görüyorsunuz. Dans eşliğinde çay partileri ve kokteyller. Tüm bunlar artık Paris ve Londra gibi. İstemsizce bunlara biz de dâhil olduk. Olsun yine de biz medeni insanlarız.”

Beni, dans edilen yerin yakınındaki bir masaya götürdü ve oturduk. Rahat ediyormuşum gibi davranmaya devam edemezdik; sadece ve sadece korkutucu bir karmaşaya gireceğimi düşünüyordum.

“Korkarım çok aptalca olacak,” dedim, “ama Sevilla'daki kaldığım süre boyunca sizin adınızda birini tanıdığımı hiç hatırlamıyorum.”

“San Esteban mı?” diye araya girdi ben devam edemedim. “Muhtemelen. Kocam Salamanca'dan gelmişti. Dışişleri Bakanlığı'nda çalışmaktaydı. Şu anda ben dul bir kadını. Beni Pilar Carreon olarak tanırırsınız. Elbette saçlarımın kızıl olması beni biraz da olsa değiştirdi, ancak bunun dışında pek değiştiğimi sanmıyorum.”

“Hiç de değil,” dedim hemen. “Beni rahatsız eden tek şey bu isimdi.”

Elbette şimdi onu hatırlıyordum ama şu anda tek derdim, Kontes de Marbella'nın yaptığı partilerde ve Festivaller'de dans ettiğim Pilar Carreon'un bu şişman, gösterişli dul kadına dönüştüğünü fark ettiğimde içimi kaplayan şaşkınlık ve gülünç karışımı olan duyguyu ondan gizleme çabasıydı. Ancak bunun üstesinden gelemedim. Ama adımlarıma da çok dikkat etmeliydim. Sevilla'yı temellerinden sarsan hikâyeyi ne kadar iyi hatırladığımı bilip bilmediğini merak ediyordum ve sonunda bana coşkulu bir veda ettikten sonra bunu rahatlıkla hatırlayabildiği için mutluydum.

O günlerde, kırk yıl önce, Sevilla refah seviyesi yüksek bir ticaret kenti haline gelememişti. Arnavut kaldırımlarıyla döşeli, sakın, temiz sokakları vardı ve çan kulelerinde leyleklerin yuva yaptığı çok sayıda kilise bulunuyordu. Boğa güreşçileri, öğrenciler ve aylaklar gün boyu Sierpes'te gezinirdi.

Hayat çok kolaydı. Elbette bu, motorlu taşıtların olduğu zamandan önceydi ve Sevilla halkı, bir araca sahip olabilmek için mümkün olan her türlü tasarrufu hayatlarına uygulayarak sefalet içinde yaşırdı. Bu lüks için hayatın gerekliliklerini feda etmeye hazırdı. Sahte kibarlık konusunda herhangi bir iddiası olan herkes, her kutsal öğleden sonra saat beşten yediye kadar Guadalquivir kıyısındaki park benzeri bahçeler olan Delicias'ta bir aşağı bir yukarı gider gelirdi. Modaya uygun Londra viktoryalarından, parçalanacakmış gibi görünen eski kırık dökük faytonlara, muhteşem atlara ve boğa güreşinde acı sonları yaklaşan zavallı beygirlere kadar her türden taşıtı görürdünüz. Ama yabancı birinin dikkatini çekmemesi mümkün olmayan, atları hazır bir at arabası vardı. Çok şık ve yeni, dört tekerlekli, üstü açılır kapanır hafif at arabası iki ahım şahım katır tarafından çekiliyordu; faytoncu ve uşak soluk gri renkte Endülüs'ün ulusal kostümünü giymişlerdi. Sevilla'nın o güne kadar gördüğü en görkemli aracıydı ve Kontes de Marbella'ya aitti. Bir İspanyol ile evli olan bu Fransız kadın, kocasının ülkesinin örf ve adetlerini coşkuyla benimsemişti ancak Parisli zarafeti onlara farklı bir ayrıcalık katıyordu. Geri kalan araçlar, içindekilerin etrafı görebilmesi ve onların da dışarıdan görülebilmesi için salyangoz hızıyla ilerliyordu ama Kontes, katırların arkasında, sürünerek ilerleyen iki

sıranın arasından hızlı bir tırısla geçti, Delicias'ın sonuna kadar gidip iki kez geri döndü ve sonra uzaklaştı. Bu hareket biraz da asalet kokuyordu. O hızlı dört tekerlekli, üstü açılır kapanır hafif at arabasının içinde zarif bir şekilde oturmuş, başı özgüvenli bir şekilde dimdik, saçları doğal olmayacak kadar parlak altın rengindeydi, ona baktığınızda o Fransız canlılığı ve kararlılığının ona sahip olduğu pozisyonu kazandırmış olmasına şaşırıyordunuz. Modayı kendi belirliyordu. Kararları adeta kanun gibiydi. Ancak Kontes'in düşmanı olmayacak kadar çok hayranı vardı ve bunların en belirginini, Fransız kadının zarafeti, zekâsı ve karakteriyle kazandığı toplumdaki ilk yeri, doğumu ve sosyal statüsü sayesinde bir hak olarak talep eden dul Düşes de Dos Palos'tu.

Düşesin tek bir kızı vardı. Bu Doña Pilar'dı. Onu ilk tanıdığımda yirmi yaşındaydı ve çok da güzeldi. Muhteşem gözleri ve ne kadar basmakalıp bir tanım bulmaya çalışsanız da şeftali rengi gibi diyebileceğiniz çok hoş bir cildi vardı. Çok inceydi, bir İspanyol kızına göre oldukça uzun boyluydu, kırmızı dudakları ve göz kamaştırıcı beyaz dişleri vardı. Dolgun, parlak siyah saçlarını, dönemin İspanyol tarzına uygun olarak özenle toplamıştı. Son derece de çekiciydi. Siyah gözlerindeki parıltı, gülümsemesinin sıcaklığı, hareketlerinin baştan çıkarıcılığı insanda o kadar çok tutku

çağırıştırıyordu ki, bu gerçekten hiç de adil değildi. O, iyi bir aileden gelen İspanyol kızını, evlenme zamanı gelene kadar saklı tutan eski gelenekleri kırmaya çalışan bir nesle aitti. Onunla sık sık tenis oynardım ve Kontes de Marbella'nın yaptığı partilerde onunla dans ederdim. Düşes, Fransız kadının şampanyalı ve akşam yemekli partilerini gösterişli bulurdu ve kendi büyük evini yılda sadece iki kez sosyeteye açtığında, onlara limonata ve bisküvi ikram ederdi. Ama kocasının yaptığı gibi o da güreşen boğalar yetiştiriyordu ve yavru boğaların denendiği günlerde, dostlarının davet edildiği, çok neşeli ve resmi olmayan, ancak romantik hayal gücümü büyüleyen bir tür feodal devlete sahip piknik tarzında atıştırma yemekler veriyordu. Bir keresinde, düşesin boğaları Sevilla'da bir corridada dövüştürüleceği zaman, Goya'nın resmini hatırlatan bir kostüm giymiş olan Doña Pilar'a eşlik eden adamlardan biri olarak gece onlarla birlikte at bindim. Gece boyunca, Endülüs atlarının üzerinde, öküzlerle çevrili altı boğanın arkasında gürleyerek ilerlemek büyüleyici bir deneyimdi benim için.

Zengin ya da soylu, bazen de her ikisi birden olan pek çok iyi herif Doña Pilar'a evlenme teklif etmiş, ama o annesinin tüm ısrarlarına rağmen bu teklifleri reddetmişti. Düşes on beş yaşında evlenmişti ve yirmi yaşındaki kızının hâlâ bekâr olması ona gerçekten yakışksız görünüyordu. Düşes ona hâlâ

neyi beklediğini sordu; bu durumun çok zor bir durum gibi olması saçmaydı.

Evlenmek aslında onun bir göreviydi. Ancak Pilar inatçıydı. Taliplerinin her birini reddetmek için kendine göre nedenler buluyordu.

Sonra gerçek ortaya çıktı.

Düşesin kızıyla birlikte Delicias'ta eski moda bir üst kısmı açılır kapanır dört tekerlekli at arabası içinde yaptığı günlük gezintiler sırasında onlar, Kontes'in iki kez hızla gezinti yaptığı yerde bir aşağı bir yukarı giderken yanından geçti. Hanımların arası o kadar kötüydü ki birbirlerini görmezden geliyorlardı, ancak Pilar gözlerini o şık arabadan ve iki güzel gri katırdan alamadı ve Kontes'in biraz alaycı bakışlarını yakalamak istemediği için kendi bakışları, onu süren faytoncuya takıldı. O, Sevilla'daki en yakışıklı adamdı ve güzel üniforması içinde görülmeye değerdi. Elbette kimse tam olarak ne olduğunu anlamıyordu, ama görünüşe göre Pilar faytoncuya baktıkça ondan daha çok hoşlanıyordu ve öyle ya da böyle, hikâyenin bu kısmı bir sır olarak kaldığı için, çift tanışmıştı. İspanya'da bulunan sınıflar garip bir şekilde adeta birbiriyle iç içe geçmiştir ve uşağın damarlarında efendisinden çok daha asil bir kan

dolaşıyor olabilirdi. Pilar, faytoncunun Endülüs'te kendilerinden daha soylu bir aile bulunmayan eski Leon ailesine mensup olduğunu öğrendi ve gerçekten de soy açısından aralarında pek bir fark yoktu. Sadece kadının hayatı bir dukalık malikânesinde geçerken, kader onu bir Victoria'nın kutusunda hayatını kazanmaya zorlamıştı. İkisi de bundan pişmanlık duyamazdı, çünkü ancak o soylu yerde Sevilla'daki en ulaşılması zor genç kadının dikkatini çekebilirdi. Birbirlerine delicesine âşık olmuşlardı. Tam o sırada, bir önceki yaz San Sebastian'da tanıştıkları Marques de San Esteban adında genç bir adam düşese mektup yazarak Pilar ile evlenmek istediğini bildirdi. Genç adam son derece aileye uygun biriydi ve iki aile Philip II döneminden beri zaman zaman ittifak kurmuşlardı. Düşes daha fazla saçmalığa katlanmamaya kararlıydı ve Pilar'a evlenme teklifini söylediğinde, yeterince oyalandığını da ekledi. Ya onunla evlenmeli ya da bir manastıra kapanmalıydı.

“Ne bunu ne de diğerini yapacağım,” dedi Pilar.

“O zaman ne yapacaksın? Sana yeterince uzun süre verdim.”

“Ben, José Leon ile evleneceğim.”

“O da kim?”

Pilar bir an tereddüt etti ve belki de bunu söylerken biraz yüzünün kızarması muhtemel bir durumdu.

“Kontes'in faytoncusu.”

“Hangi Kontes'in?”

“Marbella Kontes'i.”

Düşesi çok iyi hatırlıyordum ve eminim ki uyandırıldığında çok az takılırdı. Öfkeleni, yalvardı, ağladı, tartıştı. Müthiş bir sahne vardı. İnsanlar onun, kızını tokatladığını ve saçını çektiğini söylüyorlardı ama Pilar'ın böyle bir durumda karşılık verebileceğine dair bir izlenimim vardı. José Leon'u sevdiğini ve onun da kendisini sevdiğini tekrarladı. Onunla evlenmeye kararlıydı. Düşes aile üyelerini topladı. Meseleyi onların önüne serdi ve hepsini bu rezillikten kurtarmak için Pilar'ın taşraya götürülmesine ve kara sevdasından kurtulana kadar orada tutulmasına karar verildi. Pilar bu planı öğrendi ve bir gece herkes uyurken odasının penceresinden kaçıp sevgilisinin ailesiyle yaşamaya karar vererek buna bir son verdi. Onlar ise Guadalquivir'in toplum olarak beğenilmeyen tarafında, Triana denilen mahallede küçük bir apartman dairesinde yaşayan saygın kişilerdi.

Bundan sonra hiçbir şeyi gizlemek mümkün olmadı. İşler kızışmıştı ve Sierpes boyunca uzanan lokaller bu skandalla çalkalanıyordu. Garsonlar, çevredeki şarap dükkânlarından müşterilere tepsiler dolusu küçük Manzanilla kadehleri getirmekle meşguldü. Dedikodu yapıp skandala gülüyorlardı ve Pilar'ın reddedilen talipleri birçok tebrikin muhatabı oluyordu. Ne kaçıştı ama! Düşes çaresizlik içindeydi. Güvenilir dostu ve eski günah çıkarma papazı olan Başpiskopos'a gitmekten ve karasevdalı

kızı ikna etmesi için ona yalvarmaktan daha iyi bir şey düşünemiyordu. Pilar Episkopal Sarayına çağrıldı ve aile kavgalarına müdahale etmeye alışkın olan yaşlı adam, ona izlediği yolun yanlışlığını göstermek için elinden geleni yaptı. Ama kadın hiçbir şeye ikna olmadı. İnsanlar ne derse desin, hiçbir şey onu sevdiği adamdan vazgeçmeye ikna edemezdi. Yan odada bekleyen düşes çağrıldı ve kızına son bir ricada bulundu. Ancak boşuna. Pilar gösterişten uzak olan kaldığı yere döndü ve düşes gözyaşları içinde Başpiskopos ile yalnız kaldı. Başpiskopos dindar olduğu kadar zeki bir adamdı da ve kafası karışmış kadının kendisini dinleyecek durumda olmadığını görünce, son çare olarak Kontes de Marbella'ya gitmesini tavsiye etti. O Sevilla'daki en zeki kadındı ve belki de bir şeyler yapabilirdi.

Düşes ilk başta bunu öfkeyle reddetti. En büyük düşmanına başvurmanın oluşturduğu küçük düşmeye asla katlanamazdı. Dos Palos'un eski evi daha çabuk harabeye dönebilirdi. Başpiskopos sinir bozucu kadınlarla uğraşmaya alışkındı. Yumuşak ve nazik bir kurnazlıkla fikrini değiştirmesi konusunda ikna etmeye çalıştı ve kısa süre sonra kendini, Fransız olan kadının merhametine bırakmaya razı oldu. Kalbindeki öfkeyle onu görüp göremeyeceğini soran bir mesaj gönderdi ve o öğleden sonra onun misafir odasına girdi. Kontes elbette hikâyeyi ilk duyanlardan biriydi, ama

mutsuz olan bu anneyi sanki bu konuda hiçbir şey bilmiyormuş gibi dinledi. Bu durumdan son derece hoşlanmıştı. Kinci bir yapıya sahip düşesi önünde diz çöktürmek en büyük zaferiydi. Ama özünde iyi huylu bir kadındı ve espri anlayışına da sahipti.

“Bu çok talihsiz bir durum” dedi.

“Ve hizmetçilerimden birinin buna vesile olmasına üzüldüm. Ama ne yapabileceğimi tam olarak bilmiyorum.” Düşes, onun makyaj dolu yüzünü tokatlamak istiyordu ve öfkelerini kontrol etmek için gösterdiği çabayla sesi biraz daha titredi.

“Sizden kendi iyiliğim için yardım istemiyorum. Hepsi Pilar'ın iyiliği için. Biliyorum, hepimiz biliyoruz, sen şehirdeki en zeki kadınsın. Bana ve ayrıca Başpiskopos'a da öyle geldi ki, eğer bu durum karşısında bir çıkış yolu varsa, bunu ancak senin kıvrak zekân bulur.”

Kontes fena halde pohpohlandığının farkındaydı. Ama hiç aldırmadı. Hoşuna da gitmişti.

“Düşünmeme izin verin.”

“Elbette, eğer o, bir herif olsaydı oğlumu çağırırdım ve o da onu öldürürdü, ama Dos Palos Dükü, Kontes de Marbella'nın faytoncusuyla düello yapamaz.”

“Belki de.”

“Eskiden olsa bu çok kolay olurdu. Sadece parayla birkaç kabadayı kiralar ve bir gece sokakta o hayvanın boğazını kestirirdim. Ama bugünlerde tüm bu yasalar yüzünden namuslu insanların

kendilerini hakaretten korumalarının hiçbir yolu yok.”

Kontes, “Beni mükemmel bir faytoncunun hizmetlerinden mahrum bırakacak her türlü zorluğu çözme girişimine üzülürüm,” diye mırıldandı. Düşes öfkeyle, “Ama eğer o, kızım ile evlenirse zaten faytoncumuz olarak çalışmaya devam edemez,” diye bağırdı. “Pilar'a geçinmeleri için peki bir gelir sağlayacak mısınız?”

“Ben mi? Bir kuruş bile vermem. Pilar'a benden hiçbir şey almaması gerektiğini hemen söyledim zaten. İsterse açlıktan ölsünler, umurumda bile değil.”

“Sanırım bunu yapmaktansa faytoncu olarak işinde kalmayı tercih edecektir. Ahırlarımın üstünde çok güzel odalar var.”

Düşesin beti benzi attı. Sonra düşes kıpkırmızı oldu.

“Aramızda geçen her şeyi unutun. Bırakın arkadaş olalım. Beni böyle bir aşağılamaya maruz bırakamazsınız. Eğer sizi kıracak bir şey yaptıysam, dizlerimin üzerinde beni affetmenizi istiyorum.”

Düşes ağladı. Fransız kadın sonunda, “Gözyaşlarınızı silin Düşes.” dedi. “Elimden geleni yapacağım.”

“Yapabileceğiniz bir şey var mı ki?”

“Belki. Pilar'ın kendine ait

hiç parası olmadığı ve olmayacağı doğru mu peki?”

“Benim rızam olmadan evlenirse tek kuruşu bile olmaz.”

Kontes en parlak gülümsemelerinden birini takındı.

“Güneyli insanların romantik, kuzeylilerin ise daha çok gerçekçi olduğuna dair yaygın bir kanı vardır. Oysa tam tersi doğrudur. İflah olmaz derecede romantik olanlar kuzeylilerdir. Siz İspanyollar arasında yeterince uzun süre yaşadım ve sizin gerçekçi olmadığınızı biliyorum.”

Düşes bu tatsız sözlere açıkça kızamayacak kadar kırılmıştı, ama bu kadından nasıl da nefret ediyordu! Kontes de Marbella ayağa kalktı.

“Gün içinde benden haber alırsınız.”

Ziyaretçisini kesin bir tavırla kovdu.

Araç saat beş için hazırlanmıştı ve on dakika kala Kontes araca binmek üzere giyinip José'yi çağırttı. Soluk gri olan uşak elbisesini giymiş bir şekilde salona geldiğinde, Kontes onun çok iyi görüldüğünü inkâr edemedi. Eğer kendi faytoncusu olmasaydı—eh, bu tür düşüncelerin şimdi sırası değildi. Karşısında duruyordu, kendini kolayca frenleyebiliyordu, ama bunu cesur bir tavırla yapıyordu. Tavrında gurursuz olabilecek pek bir şey yoktu.

Kontes kendi kendine, “Yunan tanrısı,” diye mırıldandı. “Böyle tipleri ancak Endülüs üretebilir.” Ve sonra yüksek sesle: “Dos Palos Düşesi'nin kızıyla evleneceğinizi duydum.”

“Kontes itiraz etmezse tabi.”

Omuzlarını silktilti.

“Kiminle evleneceğin benim için tamamen önemsiz bir konu. Doña Pilar'ın bir serveti olmayacağını elbette biliyorsunuz.”

“Evet, madam. İyi diyebileceği bir kalacak yerim var ve karıma iyi bakabilirim. Onu seviyorum.”

“Bunun için sizi suçlayamam. O çok güzel bir kız. Ancak evli faytonculara karşı bende hep yerleşmiş bir karşı çıkma olduğunu söylemenin doğru olacağını düşünüyorum. Düğün gününde hizmetimden ayrılacaksın. Size söyleyeceklerim bu kadar. Gidebilirsin.”

Kadın Paris'ten yeni gelen günlük gazeteye göz gezdirmeye başladı ama José, tahmin ettiği gibi, kıpırdamadı bile. Gözlerini yere dikmişti. Bir süre sonra Kontes başını kaldırdı.

“Ne bekliyorsunuz?”

“Madamın beni göndereceğini hiç düşünmemiştim.” diye cevap verdi sıkıntılı bir ses tonuyla.

“Başka bir iş bulacağınızdan hiç şüphem yok.”

“Evet, ama ...”

“Peki, ne oldu?” diye sordu kadın sertçe. Adam bitkin bir vaziyette içini çekti.

“Bütün İspanya'da bizimkilere denk gelebilecek bir çift katır bile yok. Neredeyse insan gibiler. Onlara söylediğim her kelimeyi anlıyorlar.”

Kontes ona öyle bir gülümsedi ki, zaten deliler gibi âşık olmayan birinin bile başını döndürürdü.

“Korkarım benimle ve nişanlınız arasında bir seçim yapmak zorunda kalacaksınız.”

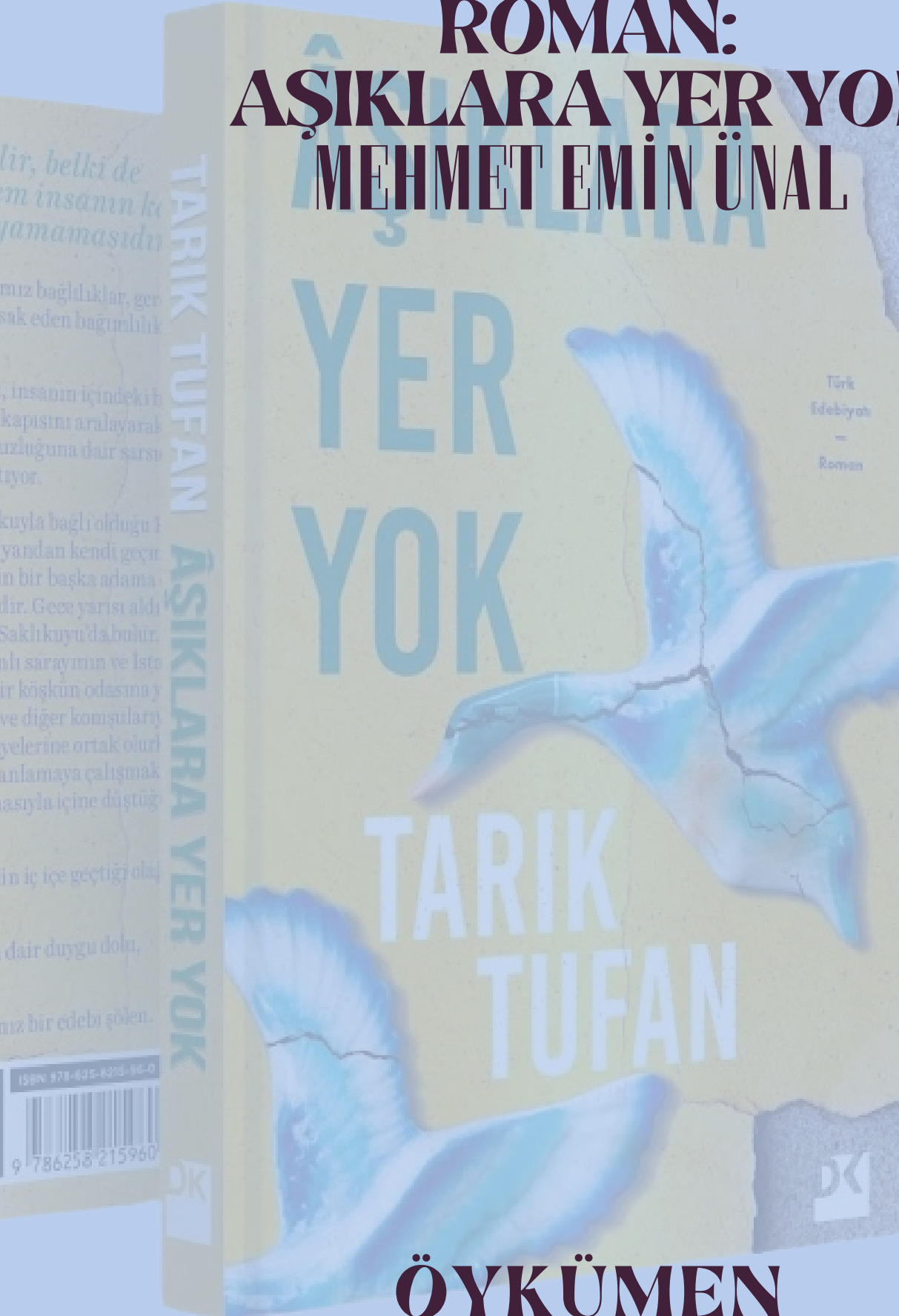
Öteki ayağıyla diğer ayağının yerini değiştirdi. Bir sigara almak için elini cebine attı, ama sonra nerede olduğunu hatırlayarak bu hareketinden vazgeçti. Kontes'e baktı ve Endülüs'te yaşamış olanların çok iyi bildiği o tuhaf kurnaz gülümseme yüzünde belirdi.

“O halde bundan tereddüt edemem. Pilar bunun benim konumumu tamamen değiştirdiğini görmeli. İnsan haftanın her günü bir eş bulabilir ama böyle bir yer hayatta bir kez bulunur. Bir kadın için burayı terk edersem aptallık etmiş olurum.”

Macera böylece sona ermiş oldu. José Leon, Marbella Kontes'inin faytonunu sürmeye devam etti, ancak Delicias'ta bir aşağı bir yukarı hızlı ilerlerken, o andan itibaren birçok gözün yakışıklı faytoncuya ve onunsa yeni model şapkasına çevrildiğini fark etti ve bir yıl sonra Pilar, Marques de San Esteban ile evlendi.

SİNEMATOGRAFİK BİR ROMAN: AŞIKLARA YER YOK MEHMET EMİN ÜNAL

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

Aşıklara Yer Yok, Tarık Tufan'ın son eseri. Tüm unsurlarıyla güçlü bir anlatıma sahip sinematografik bir roman. Eser, iflah olmaz bir aşığın esasen mekanla olan ilişkisini, yersiz yurtsuzluğunu, kendini bir gece ansızın adını daha evvel hiç duymadığı ücra bir kasabada buluşunu irdeliyor.

Kahramanımız Orhan, gide gide varılan yerin ancak kişinin kendi iç dünyası, duyguları ve düşünceleri olduğu gerçeği ile yüzleşiyor. Hayatını aynalayan insanlarla buluşuyor ve onlarla görünüşte kısa ama yaşayıp hiç de kısa olmayan bir süre kader ortaklığında bulunuyor.

Kader, aynı frekans aralığında olan insanları Saklıkuyu'da buluşturuyor. Defne, Ahmet Hilmi Bey, Kenan, Orhan, Dr. Sedat Fahri, Belma Hanım... Hüzünleriyle, mutluluklarıyla, umutlarıyla bir süre aynı potada eriyorlar, aynı havayı soluyorlar, birbirlerinin kanayan yaralarına merhem olma gayreti içerisinde oluyorlar. Bu kadar insanın bu ücra kasabada böylesi bir atmosferde buluşmasının tesadüfün ötesinde bir değere sahip olduğu kaçınılmaz bir gerçek olarak karşımıza çıkıyor.

Hayatını alt üst eden iflah olmaz aşık Orhan, romanın girişinde çarpıcı bir itirafta bulunur;

“Hayatımı mahvettim, üstelik bunu yaparken aklım başımdaydı. Hayatımı bile bile mahvetmemin tek bir sebebi vardı: Aşıktım ve dünyanın geri kalanının gözümde zerrece değeri

yoktu.” Orhan, her ne kadar hayatını mahvederken aklının başında olduğunu söylese de satır aralarından sızan gerçeklik, bunun böyle olmadığını haykırır adeta okura. Zira Orhan'ın bütün duygu durumları bağımlılığın pençesi altındadır.

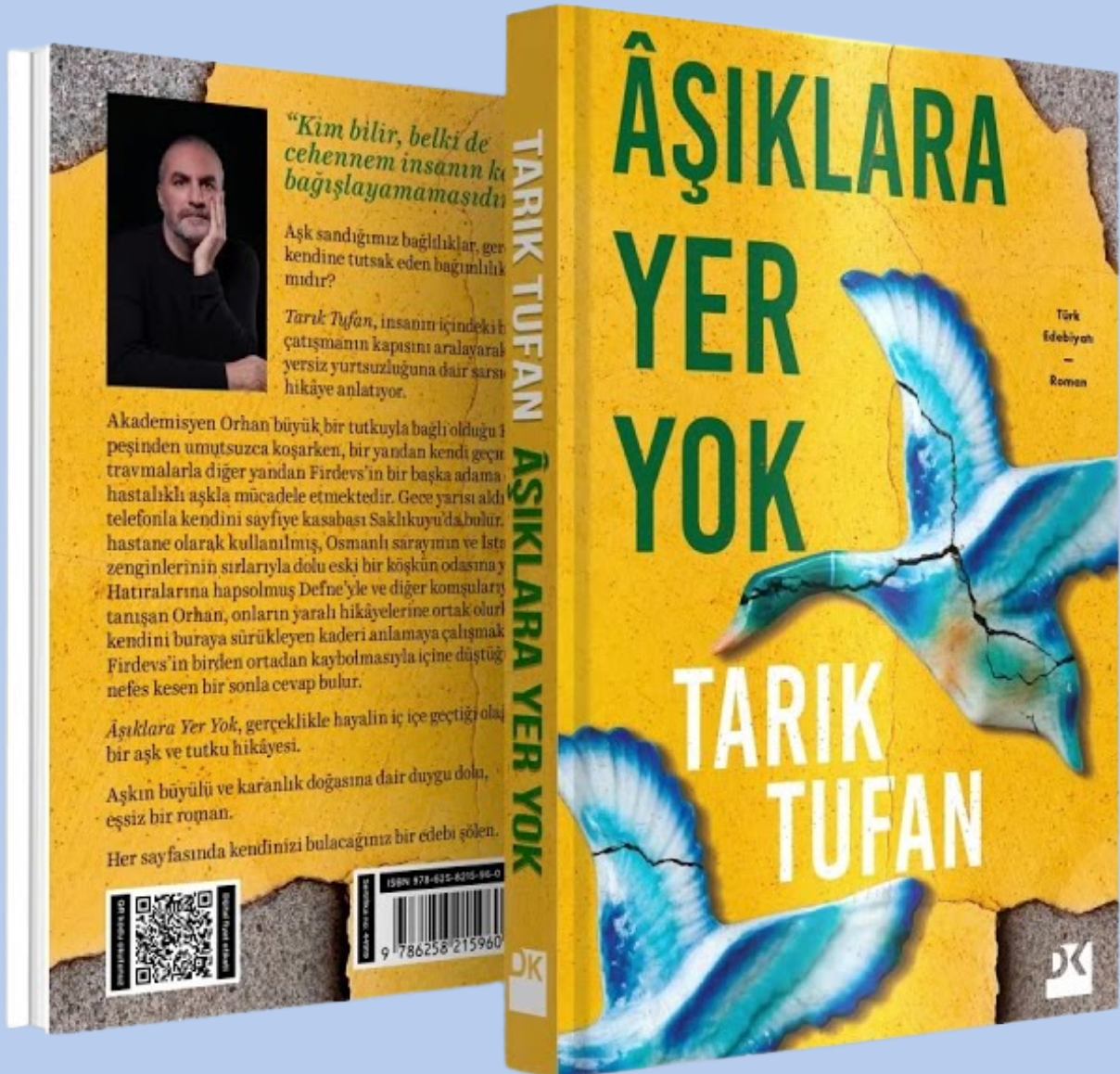
Bağımlılık, Orhan'ın hayat kalitesine hayatının işlevselliğine doğrudan doğruya menfi etkiye sahiptir. Orhan'ı değersizleştirir, dibe doğru sürükler, sarhoş eder, nefesini keser. Orhan'ın bağımlılığın adı Firdevs'tir. Bir gelip bir giden, bir görünen bir kaybolan, uçlarda yaşayıp ayrı bir esaretin içerisinde debelenip duran, uçarı bir karakter.

Denizle surlar arasında, tren rayları civarında, daracık sokakların içerisinde, çocukluğu ve ilk gençliği arasında yolculuğa çıkar Orhan İstanbul Cankurtaran'da. Anın açtığı yaraların merhemini geçmişinde arar. Annesi babasının ölümünden Orhan'ı sorumlu tutmaktadır.

Orhan'ın hissettiği suçluluk duygusu sinesinde kanayan, ne yaparsa yapsın iyileştiremediği bir yara gibidir. Orhan'ın hissettiği suçluluk duygusu, inkarın ve ikrarın iç içe geçtiği bir yoksunluk hâlidir. İşte böylesi bir duygu durum içerisindeyken karşılaşır Orhan Firdevs'le. En beklenmedik yerde ve en hazırlıksız anında. Aklı o kadar başından gitmiştir ki kalbine söz geçiremez. Kaderine razı olmayışı ona şu sözü söyletir: *“İnsanın cehennemi ihtiraslarının doymadığı yerde başlıyor.”*

Orhan'ın Saklıkuyu'ya olan yolculuğu, Firdevs'e art arda yazıp da cevap alamadığı mektuplardan sonra başlar. Kaderin durduk yere onu bu kadar uzak ve bilinmez bir yere çağırmasının derin ve sarsıcı sebepleri vardır kendince. Bir yolculuğun ne(ler) hatırlatacağı, ardında bırakacakları üzerine düşünür. Orhan, bu yolculuk neticesinde vardığı yerde kendini arar yani kendisinin yeni bir formunu. Kör ihtirasların, bitimsiz iç kavgaların, çatışmaların, yorgunlukların geride bırakıldığı yeni bir form.

Saklıkuyu, yıllar yılı el sürülmeyen, tabiatın çeşitli vesilelerle soldurduğu bir şehir olarak Orhan'ın hayatındaki yerini alır. Bu mekân, Orhan'ı zaman-mekân-insan üçlüsüne dair derin derin düşündürür. Bu düşünceler onu aynalarla dolu bir odada geçen rüyaya misafir eder. Orhan'ın aklından geçen şudur: Bu mekân beni neden çağırırdı, beni bekleyen ceza mı yoksa şifa mı?

KIYICI YÜKSEL DURAK

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

Ortamın kürsüdeki tanrısı, sesindeki öfkeyi gizlemeye çalışmadan, dilindeki kılıcı çekti, “Eee! Anlat bakalım, kıyıcı.” dedi.

“Şu masum yavrucağa nasıl kıydığını bi anlat bakalım.”

“Hayır efendim! Hayır! Ben kimseye kıymadım... Ben...” dedi kırçıl sakalı neredeyse göbeğine değecek, elleri birbirine kenetli, gözleri yerde adam.

“Kes! Kes! Anlat her şeyi, biliyoruz. Yavrucak ifadesinde bir bir anlatmış her şeyi.”

“Ben de verdim ya ifademi hâkim bey.”

“Bak sen! Utanmaza bak! Neredeyse ben sadece işimi yaptım diyecek arlanamaz.”

Kapı gıcırdayarak açıldı. Dışarının zifiri karanlığı, içerideki karanlığa yakın loşluğa karıştı. Ev sahibi, “Buyurun hocam!” deyip yana çekildi.

Sakallı, sarıklı ve cübbeli adam ayakkabılarını çıkardı, gösterilen kapıdan salona girdi, başköşedeki tekli koltuğa kuruldu.

Sarımsağı baskın patlıcanlı bir yemek kokusu insan kokusuna karışmıştı. Genç bir adamın getirdiği bardaklardan buharla çıkan ıhlamur kokusu, karışık kokuya saldırdı fakat bu mücadeleyi kazanması imkânsızdı.

Karanlığa yakın loştu salon... İnsan yüzünü seçmek mümkün değildi, karaltı. Kadınların yüzü zaten seçilemezdi, baştan ayağa kapalıydı iki kadın.

“Sayın Yargıç!” dedi kırçıl sakallı, gittikçe artan bir özgüvenle. Girişteki heyecanını yenmiş gibiydi. Hem bu işte kendisi suçlu olamazdı. Olsa bile sonda gelirdi. Ne suçu yahu, ortada bir suç yoktu ki...

“Gençler evlenmeye karar vermişler, beni çağırdılar. Ana baba orda... Ben de Allah’ın emriyle kıydım nikâhı.”

“Kaç yaşındaydı bu kız?”

“Valla ne bileyim, on yedi, on sekiz vardı.”

“Ulan şimdi on dokuz yaşında bu yavrucak. Sen altı sene önce kıymışsın çocuğa.”

“Yaşını bildiğimi söylesem yalan olur efendim ama gördüğünüz gibi kalıplı, büyük sandım ben.”

Salonda üç erkek ve iki kadın vardı. Koku iyice ağırlaşmıştı. Konuk camların açılmasını istedi, çok soğuk hocam dedi ev sahibi.

“Biraz açalım mübarek, sonra kapatırız. Hem şahitler yok mu?”

“Geliyorlar hocam... Allah’ın izniyle yarım saate buradalar.”

“Yarım saat mi? Yatsı okunacak yahu!”

“Olmaz mı?”

“Olur, olur da şimdi kıysaydık daha iyi olurdu. O zaman yemekten sonra kıyalım.”

Kırçıl sakallı, sorusuna bilmiyorum cevabını verince öfkeleni hâkim.

“Senin Diyanet’in bile on sekiz demiyor mu? Sen nasıl olurda on üç yaşında çocuğa nikâh kıyarsın. Çocuk ulan,

çocuk! Sen nikâh kıymıyorsun, çocuklara kıyıyorsun... Kıyıcısın sen... Bana kalsa ben kıyacağımda, yasalar işte... Umarım cehennemde kıyarlar sana.”

“Reddi hâkim talep ediyorum hâkim bey.”

“Vay! Yasal evlilik yaşını bilmiyorsun ama hukuk biliyorsun.”

Doğrudan sofraya oturdular.

Tarhana çorbasının servisini yaptı Erkan. Ardından etli patlıcan yemeği ve pilavı verdi. Sütlaç kâselerini uzatırken yatsı okundu.

Ezandan sonra duayı yaptı hoca, âmin dedi cemaat. Ev sahibinin yatsıyı kılacağız mı sorusuna sonra kılarız diye cevap verdi. Gece uzundu, kaçmazdı yatsı.

“Sofrayı hazırlayın dedi” ev sahibi. İki kadın salondan çıktı.

Ancak hoca efendi yemeğini yerde vermiş, sünnnetmiş. Sofra, sini var mı diye sorunca Erkan fırladı, çok geçmeden elinde örtü, sofrası ve büyük bir sini ile salona girdi. Örtüyü yaydı, sofranın üzerine siniyi yerleştirdi. Kadınların kapıdan uzattığı çatal, kaşık, bardak ve tabakları usulünce sininin üzerine yerleştirdi. Tencereleri alıp oturacağı yerin yanına koydu. Beş kişilik sofrası hazır. Tam o ara kapı çalındı. Erkan fırlayıp kapıyı açtı, aleykümselam diyerek konukları salona aldı.

Baba oğuldu şahitler. Babanın yaşı seksene yakındı. Kamburu çıkmıştı. Gözleri iyi seçmiyor, kulakları az işitiyordu.

Oğulun yaşı da altmışa yakın olmalıydı fakat dinçti, oldukça genç gösteriyordu.

“Senin cezan belli” dedi hâkim “Bir çocuğu, hem de defalarca öldürmeye yardım... İstismara ve tecavüze kılıf. Kul hakkının daniskası... Ama benim yasalarım işte. İster misin? Seni şeriata göre yargılayayım.”

“Şimdi susma hakkımı kullanıyor ve adalet istiyorum sayın yargıç. Bir sonraki duruşmaya avukatımla geleceğim.”

“Ben de adalet istiyorum kıyıcı... Ben de...”

Karınlarını doyuranlar koltuklarına yerleşti. Erkan sofrayı toplayıp kapıdan kadınlara verdi. Sonra iki kadın içeri girip kapının yanındaki kanepeye oturdu. Erkan, daha genç duranın yanına ilişti.

Devir, kötü devirdi... Dini bilenler azalmıştı. Gelin, damat ve şahitlerin ismini baba isimleriyle birlikte “bir

kâğıda” yazdı hoca, Sonra “Allah-u Teâlâ’nın” sıfatlarını saydı. İman ve İslam’ın şartlarını biliyor musunuz diye sordu, evet cevabını aldıktan sonra kendisi tek tek saydı.

İstiğfar duasıyla tövbe etti. Her ihtimale karşı oradakilere tecdid-i iman ve tecdid-i nikâh yaptırdı. İmanların ve nikâhların yenilenmesinden sonra “Euzu Besmele” çekip bir dua okudu. Ardından Kur’an okudu. Erkan, okunan ayetin/ayetlerin hangi sureden olduğunu düşündü lakin çıkaramadı.

Sonra geline, “Allah-u Teâlâ’nın emri, Peygamber efendimizin sünneti, amelde mezhebimizin imamı olan İmam-ı a’zam Ebu Hanife hazretlerinin içtihadı ve hazır olan Müslümanların şahitlikleriyle, on Cumhuriyet altını mehr-i müeccel ve 2 Reşat altın mehr-i muaccelle, Hasan oğlu Erkan’ı kocalığa kabul ettin mi?” diye sordu.

Gelin soruyu ne kadar anlamıştı, bilmek güçtü ama cevabı ezberlemişti; “Evet” dedi. Hoca soruyu iki kez tekrarladı, gelin iki kez evet dedi.

Ardından damada döndü, “Bismillâhi ve alâ’dan” başlayarak okudu, Ali kızı Büşra’yı, belirtilen mehr-i müeccel ve mehr-i muaccel ile hanımlığa kabul ettin mi diye sordu ve evet cevabını aldı. Sorusunu iki kez tekrarladı ve iki kez evet cevabını aldı.

“Ben de nikâhınızı kıydım” deyip nikâh duasını okudu.

Kadınlar odadan çıkarken “Gelin, elimizi öpmeyecek mi?” diye sordu yaşlı

şahit, “Baba!” dedi Hasan. Hasan’ı duymayan Veli Bey hocaya döndü; “Sen bu nikâhı kıydın hoca... Ama bu kız kaç yaşında biliyon mu?”

“Siz ona bakmayın hocam” diyerek araya girdi yeniden Hasan, sonra yüksek sesle “Baba!” diye ünledi. “Bağırma kulağımın dibinde öyle” dedi Veli Bey.

Mahkemeyi tiyatroya çevirdin diye kendine sitem eden hâkim “Tövbe tövbe!” diyerek duruşmayı sonlandırdı... Bir sonraki duruşmayı ileri bir tarihe attı.

Gıcırdayan kapıdan geldiği gibi sessizce çıktı bir kıyıcı, karanlığın sessizliğinde kayboldu.

2023, 6 Ocak

FİLLEH'İN DUVARI

İBRAHİM TEKPİNAR

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

“Duvarlarına takvimler asan evlere bir türlü benzeyemedik”
Oğuz Atay

Sakalları çene altından boğazına kadar çıkmış, tıraş olmaktan usanmış sivil giyimli memur, göz ucuyla, hüviyetimdeki asabi suratlı, fotoğrafa bakıp beni teyit etmeye çalışırkenki afallayan bakışlarının ağırlığını hissettim.

“Yok” deyip kaşlarını kaldırdı. “İsminiz çok garipmiş” dedi. Bu sefer de anlatmaktan usandığım “Yok oluşumun” meselesini tekrarlamayacaktım. Buna maruz kalmaktansa mahkemeye başvurup “Edip” yazdıracağım. Keşke babamlar da Edip deselermiş ya!

Ne bahçemizde kuyu vardı. Ne de babamın benden başka çocuğu. Peki ne olmuş, kime küsmüştü? Bu sefer ne olmuştu? Bildiğim bana dair en eski iz babamın ajandasındaydı. Bankanın eşantiyon olarak dağıttığı ajandanın sayfalarının arasında eğik ve acele yazılmış bir mavi kalem izi. Yumurta ve soğan kokusu da süsü. Çünkü; annem hasta, babamsa menemenin üstüne yumurta kırmış da üstüne uyumsuz tencere kapaklarından birini koyup beklerken “Yirmi iki temmuz bin dokuz yüz seksen sekiz. Oğlum doğdu. Adı bile yok.” Bile uzamış. Annem sırtını rüzgâra verip tahtadan atlarla çekip gitmiş. Ardından bakakalmışız. Oğlan olursa adını ben koyarım deyip kavilleşmişler. Adımı koymadan, sırtımı

okşamadan gitmiş de yasında isimsiz bebek olarak ağlayıp durunca konu komşu bilmedik memeler uzatmışlar. Cumhuriyetle yaşıt fakat ihmal edilmiş kırk bin nüfuslu kasabadaki kadınların çoğu süt annem oluvermiş. Okula başladığım gün başımı okşamalarından, öpmelerinden geç kalmıştım. İsmim okunduğunda yeni atanmış ve tez elden memleketi eş durumundan terk etmeye yemin eden gözlüklü “Dünya” Öğretmen de afallamıştı. Babamı çağırtmış ve tanıştıktan sonra da onunla adı çıkınca, on beş tatilde tayinini istemişti. Babamsa peşi sıra Sivas’ın dağ köylerinden birine gidince buz gibi merdivende tam üç gün beklemiştim. Dizime kanne batmıştı da kanımın kokusunu almıştım. Kuruyup bordo bir lekeye dönmüştü de kanım merdivende iz gibi kalmıştı. Pantolonum sürtündükçe siliniyordu. Acıktığımı, ellerimin titremesinden anladım. Annemden yadigâr tek şey “şeker hastalığı” bu yaşta şeker mi olurmuş diyen derdini anlatan yaşlı teyzelerden de usandım. Ellerim işaretler çakınca Fillehlerin evinden süt almaya gitmeye karar verdim. Sandalyeyle yetiştiğim dolaptan küçük metal bir kova çıkardım. Kulpu sarı olan

kovayı, yoğurt ve süt almak için kullanıyorduk. Sokağın kara taşlarının karnına basa basa gittim. Fillehlerin tahta kapısını çaldım. Gazal'ın ayağı aksıyor. Yavaş yavaş kapıya doğru gelirken sesleniyor. İşitiyorum. Kapı inleyen bir hayvan gibi açıldı. Rüzgarıyla savrulacaktım sanki, bahçesinde kocaman çınar ağacı vardı. Hışırdar dururdu da mahalleli seslerini işitmezdi. Kılıç artığı Filleh Sabri ve Gazal'ın inlemelerini kimseler işitmezdi. Kanlı pantolonuma baktı. Kolumdan tutup içeri çekti. Nahitlerle örülmüş taş avluya oturtup, fotoğraflarını ara ara bakkalın önündeki kalabalığa göstermek için girdiği tek göz odalarına gitti. İçerden sesler gelmeye başladı. Bakır teyşti getirdi. Onunla birlikte bastonuyla Sabri amca geldi. Utancımдан küçüldüm, itiraz etmedim. Üstümden elbiseleri attıkça küçüldüm. Ağaçtaki yaprağa döndüm de rüzgârı bekledim. Sıcak suları başımdan aşağıya döküp, göz yakan sabunlarla ovdu. Havlularla kuruladı. Tek göz odasına götürdü. Beyaz badanayla boyanmış duvarda bir çerçeve asılıydı. Dört çocuk, saçları kömürlüğümüzdeki kömürler kadar kara bir kadın ve pala bıyıklı bir adam vardı. Bir de dudaklarında deq olan bir kadın vardı. Gözlerinden şefkat fışkırıyordu. Fırından dönen Gazal teyzeyle birlikte mahalleli kadınlar da birer birer uğruyordu. Pantolon getirmişlerdi, bir

de “GESE” forması. Sokağı baştan başa yarıp koşturabilirdim. Üstümdeki formanın hakkını vermek için evlerden içeri camları şangırdatan goller yollayabilirdim ama hiçbirini yapmadım. O formayı sahada terlemişçesine terleyerek giydim. Gözümse duvardaki çerçevede, ölüm ne genç görünüyor fotoğraflarda!

ÇOCUKLARIN 1984'Ü: DUVARIN ARDI

MESİL ERBİL

TUĞBA COSKUNER
DÜNYANIN SON İNSANLARI
DUVARIN
ARDI

Gizer:
Osman
Büyükmutlu

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

Duvarın Ardı, Tuğba Coşkuner'in Dünyanın Son İnsanları serisinin ilk kitabı. Cezve Çocuk etiketiyle çıkan kitap harika bir kapakla karşılıyor okurlarını. Kapak çizimlerini incelediğimizde her yaştan okura hitap eden, okuru kendi hayal dünyasının derinliklerine doğru bir yolculuğa davet eden bir nitelikte olduğunu görüyoruz. Eserin içeriğini yansıtmaması bakımından kapak çizimlerinin başarılı olduğunu söyleyebiliriz.

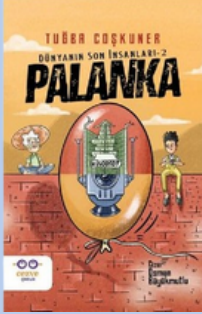
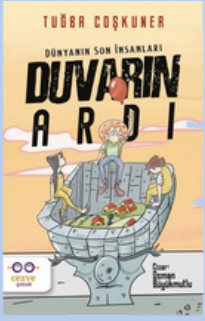
Kapaktaki ilgi çekici rengin ve göz yormayan çizimin aksine kitabın içerisinde yer alan çizimlerin daha karmaşık ve okunması zor bir nitelikte olduğunu görüyoruz. Okurun kendi zihninde tamamlaması amacına uygun olarak çizilmiş olsa da hitap ettiği kesimin yaş düzeyine uygun olan canlı renklerin tercih edilmemesi ve çizimlerin metinle tam manasıyla bütünleşmemesi sebebiyle bu çizimlerin okurlara karmaşık gelme ihtimali var. Aslında kitabın hitap ettiği yaş düzeyi artık somut işlemlerden soyut işlemlere doğru geçmekte veya geçmiş olan bireylerden oluşuyor. Bu hususta resimlerin karmaşıklığının ve renksizliğinin soyut işlemler için uygun olabileceği de söylenebilir. Çizimlerin kitabın muhtevasını, nükleer savaşın oluşturduğu sisi ve yaşattığı buhranı yakinen hissettirdiğini de söylemek

gerekiyor.

Tuğba Coşkuner'in bu distopik eseri, konusu itibariyle biz yetişkinlere pek de yabancı gelmiyor. Otoriter, baskıcı bir sistem ve düşünmeye, hatırlamaya, bulunduğumuz yerden daha güzel dünyaları düşlettiren hayal gücüne, hayal gücünü geliştiren sanata karşı bir yönetici... Tüm bunlar aklımıza George Orwell'in 1984'ünü getiriyor. 1984 kitabındaki her şeyi denetleyen yönetimin bir benzerini Duvar'ın Ardı'nda da görmekteyiz.

Halkını her yerden izleyen, gözleri her daim halkının üzerinde olan Büyük Birader yok burada ama Hugo var. Halk, korkudan ve kendisine duyduklarını muhtaçlıktan dolayı Hugo'ya saygı gösteriyor. Çünkü yaşanan nükleer savaş ile güzel günleri geride bırakan bir avuç insan, hayatlarına devam edebilmek adına bir yaşlı bakım merkezine sığınıyor. Burada hayatlarına sıfırdan başlıyor gibi gözüken bu insanlar, yöneticileri olan Hugo yüzünden aslında hayatlarına sıfırdan da çok geride başlıyor. Hatta her gün sıfırın çok gerilerine doğru gidip oradan tekrar başlıyorlar. Bu merkezde insanı sıfırın ilerisine atabilecek olan "hatırlamak", yerini ne yazık ki sıfırın gerisine atan "unutma"ya bırakıyor.

Hugo, güzel günleri unutturmak, kendisine itaati sağlamak adına insanlara haplar veriyor. İnsanları geçmişsiz bırakarak savunmasız hâle getirip onları istediği tipte insanlar hâline getirmek istiyor. İnsanlara kendi

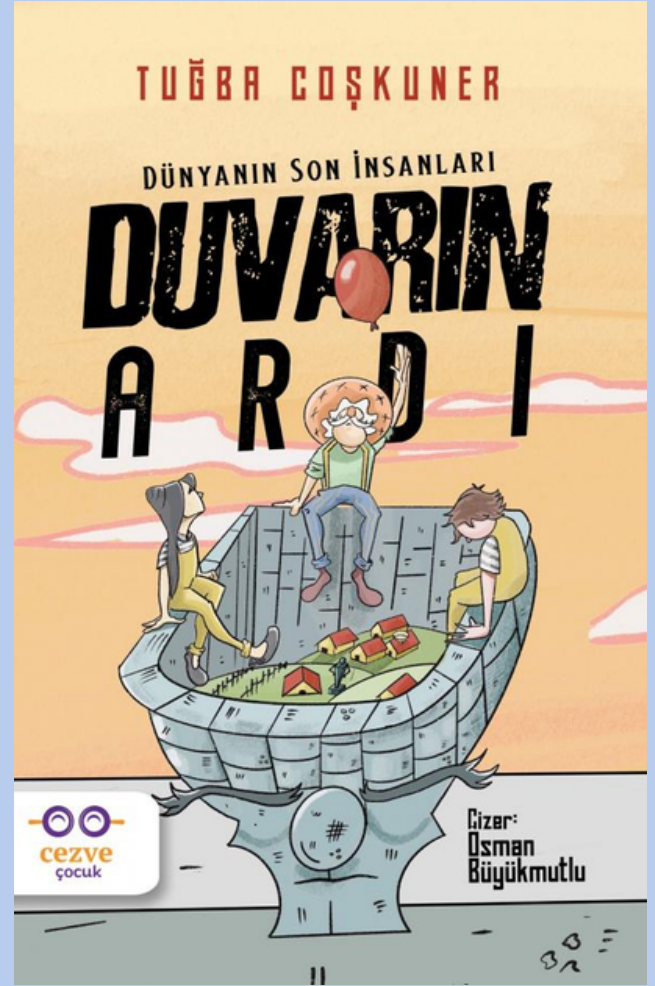

istediği doğrultuda şekil vererek herkesi tek tipleştirmeye, kendine muhtaç etmek için çalışıyor. Yaşlı bakım merkezinin dışını bilinmez kılmak suretiyle insanlara dış dünya hakkında korku aşıyor.

Korkusu ve kaygısı yüksek insanlar, zamanla Hugo'ya muhtaç hâle geliyor ve bu muhtaçlık zamanla unutulurak ona saygı gösterme hâline evriliyor. Hugo'nun istediği gibi olan bu halk; yediği, içtiği, giydiği, evlerinin düzeni, yaşantıları aynı olan tek tip bir halk hâline geliyor. Aralarında farklı yaşayan tek bir kişi var: o da Hugo.

Hugo, kahverengi işçi karıncalar arasındaki kırmızı Japon böceğine benzetiliyor. Farklı olduğunu her fırsatta göstermeye, üstünlüğünü her an kanıtlamaya çalışıyor. Herkesten önemli olduğuna, herkesin ona bağlı olduğuna inandırıyor çevresindekileri. İnsanların evlerinin içine yerleştirdiği heykelleri, onun hem üstünlüğünü hem de gözünün her zaman herkesin üzerinde olduğunu fark ettiriyor. Nereye baksalar Hugo çıkıyor karşlarına. Bu yüzden geçerli, doğru her söz Hugo'ya ait oluyor.

Hugo'nun her yerde, her daim insanlarla olmasına rağmen halk ile Hugo arasında kocaman bir duvar olduğu çok bariz bir şekilde görülüyor. Kitaba ismini veren duvar buradan gelmiyor esasında. İnsanların dışarıdaki hayat ile kaldıkları merkezin arasına kendi ördükleri duvardan geliyor bu isim. Hugo'nun talimatıyla örülen

duvar, merkezden çıkarsa neye dönüşeceklerini bilmeyen bu insanların kendilerini daha güvende hissetmelerini sağlıyor.

Duvar, merkezde kalan insanlar için önemli, çünkü yıkılırsa dışarıdan içeriye nelerin girebileceğini ve bunları kontrol edemeyeceklerinden korkuyorlar. Böyle bir öneme sahip bir kelimenin eserin adı olması da gayet manidar. Kitapta çocuklarına güzel günleri anlatmak, çocuklarının güzel günler için savaşmalarını ve o günlere ulaşmalarını sağlamak için çok fazla çaba gösteren, unutmaya direnen, duvarın ardını hiç görmeyen çocuklarını duvarın ardına ulaşmaları için yüreklendiren, duvarın ardındaki bilinmez yaşamı merkezdeki kontrollü

yaşama tercih etmelerini sağlayan birkaç ebeveyn sayesinde Duvar'ın Ardı ismi daha da anlam kazanıyor.

Kitabın konusu çocukların hatta kendimi örnek göstererek ifade edecek olursam yetişkinlerin de ilgisini çekebilecek mahiyette. Konu ile verilen mesajlar arasında güçlü bir ilişki var. Her okuyucunun hayattaki yansımaların güzel ve anlamlı ifadesi olarak görüp altını çizilebileceği birçok cümle bulunuyor satır aralarında.

Eserde kahramanların çocuklardan oluşması çocuk okurun ilgisini arttıran bir unsur olarak yer alıyor. Kahramanların özelliklerinin betimlenmesi ve onlara akılda kalıcılığı arttıran farklı isimler verilmesi, çocuk okurun kitabın anlam bütünlüğünü ve akıcılığını yakalamasını sağlıyor. Eser, konusu itibarıyla beni telaşlandırmıştı aslında. Çocuğun dünyasına uygun olup olmadığı konusunda tereddütlerim olmuştu. Distopik bir eserde çocuğun dünyasına uygun diyebileceğimiz bir konunun olması biraz muamma gelmişti. Ama bu kitabın kahramanlığa, maceraya, mizaha, fantastiğe ilgi duymaya başlayan dokuz yaş ve üzeri bir okuru etkileyebileceğinden ve okurların gizil mesajlara ulaştırabileceğinden eminliğimle birkaç sorgulamaya gittim.

Acaba çocuk dünyasını yetişkin dünyasından neden ayırmak-tayız?

Dünyayı bütün tutup tek bir dünyayı farklı yaş düzeylerine, farklı şekilde anlatamaz mıyız? Çocuklara Fahrenheit 451'i, Cesur Yeni Dünya'yı, 1984'ü okutamayacağız belki ama Duvarın Ardı'nı neden okutmayalım ki? Hem bizim diyebileceğimiz bir eser hem de bizden birinin eseri yani bizi, bizim çocuklarımızı bilen birinin kitabı. Duvarın Ardı için distopya türünün çocuklar için en iyi örneklerinden biri diyebiliriz.

Kitap, ebeveynlerin çocuklarıyla, öğretmenlerin öğrencileriyle, birçok insanın kendi alanıyla ilgisi yönünden okuyup analizini çevresiyle birlikte ya da kendince yapabileceği nitelikte. Çocukların düşünce duvarlarını yıkıyor, bilincini daha rahat dışa vurabilmesini, hayal kurmanın sınırlarını aşmasını sağlıyor. Çocuklarla birlikte yorumlayarak, tahlil ederek, ek sorular sorarak üzerine çok güzel sohbetler

edebilirsiniz. Ayrıca eserden alıntı- larla güne, güncelliğe, günümüze eleştirel bir bakış açısı da elde edebilirsiniz.

Kitaba sadece kahramanlar değil, okur da karışıyor ve okuyan herkesin belki cevaplarını bilmediği, belki de hiç bilme-yeceği sorularla dolu kafasıyla bilmediği bir dünyaya koşacağını düşünüyorum. Kitaptan birkaç alıntı ve bu alıntılara eklediğim sorularla günümüzü ve kendimizi eleştirip bitireyim yazımı.

“Hatıralarımızı unutmamızı istiyor, çünkü insanlar birbirini sevsin istemiyor. Biz, birisini seviyorsak onu sevmemizi sağlayan şey, ona dair biriktirdiğimiz anılardır. O anılar yoksa sevgi de yoktur. Sevgisiz kalmamız lazım ki birbirimizi korumayalım, gözetmeyelim.” Bizi birbirimizin sevgisinden eksik bırakan, hatıralarımızı sildiren Hugo kim? İçimizde mi? İçimizden biri mi?

“Çünkü kimse dışarıdan eve girerken aynaya bakma gereği duymazdı. Daha çok evden dışarıya çıkarken kendimize çekidüzen verirdik.” Sizce her an eve dönebilen bir kaplumbağa da evden dışarı çıkarken aynaya bakıp çekidüzen veriyor mudur kendine? Bir kaplumbağanın evini sırtında taşımalarının asıl amacı gün içerisinde dağılan haline bakıp çeki düzen vermek adına aynasını yanında taşımak için midir? (Bu kitap sizi bir kaplumbağanın evindeki aynaya bakmaya götürebilir.)

“—Hugo’nun iyi biri olmadığını mı düşünüyorsun?

—İyi şeyler de yapan kötü biri olduğunu düşünüyorum.

—Yani hepimiz gibi. Hepimiz öyleyiz çünkü.

—Hayır. Biz kötü şeyler de yapan iyi insanlarız. İki farklı.”

Şunu sormalıyız kendimize: Hangisiyiz gerçekten?

“Kimsenin aklına bir kütüphaneyi yağmalamak gelmemiştir de o yüzden.’ dedi. ‘En çok hasar almış yerler genelde marketler, hastaneler, oteller... Anlaşılan savaş zamanı da savaştan sonrada kimsenin öncelikli ihtiyacı kitaplar olmamış. Zaten burası yerleşim yerlerine de uzak. Düşman savaş uçakları da kütüphane binası ormanın içinde olduğundan onu görememiş, görse de önemsememiş anlaşılan. Oysa karşıdaki insanın yok olup giden bir hiç olmasını istiyorsan bombalardan daha etkili bir şey vardır: Onu kitapsız ve hayalsiz bırakmak.’”

Yazma beceriniz için teşekkür ederim Sevgili Ernes. Kitapla kalın, kitaplarınızla kalalım Tuğba Hanım...

DİLBİLİMCİ FUAT BEY'İN ÖYKÜSÜ: YA GİDİLMEDİYSE?

I. KISIM
GÖZEN ESMEER

* Bu öykü üç kısımdan oluşmaktadır. Bu sayımızda birinci kısmı okuyacaksınız. Diğer kısımlar takip eden sayılarımızda tefrika edilecektir.

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

“Sonuçta bütün yollar bir yere çıkar. Engebeli de olsa, kıvrımlı da olsa, taşlı dikenli de olsa... Zorlu geçitler, çöller, stepler, insanın hep kaçtığı yerlerden geçse de bütün yollar bir yere çıkar.

Şu keşfedilen ya da keşfedildiği sanılan adadan bahsediyorum. Daha isminin ne olması gerektiği üzerinde bile uzlaşıya varamadığımız varlığı meçhul ve bir inattan ibaret olan adadan. Adanın varlığından şüphe edilmiyor ancak kimisi şu jeolojik dönemde ortaya çıktı diyor, kimisi o adaya hiçbir insan ayak basamaz, uzaylılar orada yaşadığını diyor. Kimisi en ‘saf’ milliyetçi duygularla bu adayı kendi milletin keşfettiğini ve atalarının orada olduğunu öne sürüyor.

Ekranlarda, sosyal medyada, sokakta, üniversitelerde, liselerde adada kimlerin yaşayabileceği üzerine fikirler üretiliyor.

Ancak henüz adanın varlığını ispatlayacak küçücük, bir bilimsel kanıt yok. Yalnızca yüzyıllar öncesine ait bir evliyanın seyahatnamesinde ve ne idüğü belirsiz bir iki runik yazıda geçiyor bu olay. Ancak o seyahatnamede mucizelerden de söz ediyor evliyamız.

Yani diyorum ki ya bu adaya hiç gidilmediyse? Ya da böyle bir ada aslında hiç yoksa?

Neden bu ihtimali göz ardı ediyorsunuz da mal bulmuş mağribi gibi ne olduğu belirsiz bir seyahatnamede ve dönemi dahi saptanmamış bir runik yazılı taşta geçen bir hikâyeye athıyorsunuz! Ciddi hiçbir kanıt yok. Ancak bu manipülasyonla Türklerin köksüz ve

kırma bir millet olduğu ispata kalkışıyorlar. Bu yolla Türkler de aslında Türk değil demeye çalışıyorlar. Millet izliyor, “büyük” aydınlar ise çanak tutuyor. Galiba yazar haklı çıktı. Hiçbir memleket aydınları tarafından bu kadar kancıkça terk edilmemiştir.”

“Bu sözleriyle Dilbilimci Fuat Bey bu çağa ait olmadığını bir kez daha kanıtlamıştı. Bu isyanında haklı veya haksızdı. Önemli olan işe yarar olup olmaması ve neye hizmet ettiğiydi. Doğrular doğru olabilir ama doğrular çoğu zaman pek de işe yaramadan doğru olarak kalmaya devam eder. Çağın ruhuyla ilgili.”

Fuat Bey’in biyografisini yazan Ahmet Aralı bu yorumu yapmıştı. Ona göre ada tartışması yıllar önce yaşanmış olmasına rağmen hem Fuat Bey’in hayatında önemli bir dönemeçti (Çünkü Fuat Bey, bu olaydan sonra bir süre yurt dışına gitmişti) hem de çağın ruhunu yansıtan en güzel örneklerden biriydi.

Tartışma Ziya Kutuplu ve Nur Şaşmaz’ın manipülatif söylemleriyle başlamıştı. Televizyon televizyon geziyor, elindeki taşların adaya ait olduğunu ve orada yaşayan insanların fosillerini taşıdığını iddia ediyordu. Kutuplu’nun sözlerini geçmişte tarihi eser kaçakçılığından ve sahte eserleri müzelere satmaktan hüküm giymekten son anda kurtulan (rüşvet iddiası hâlâ gündemde) arkeolog Nur Şaşmaz destekliyordu. Kutuplu’nun ve Şaşmaz’ın başını çektiği bu ada savunucularının karşısında ise bir tek

Dilbilimci Fuat Bey vardı. O dönemde ne büyük tarihçiler ne de coğrafyacılar siyasi şartlar uygun değil diyerek bu ada saçmalığına son vermeye yeltenemiyordu. Bir tür sükût suikastıydı yaptıkları. Ama onlar alışkındı. Hep böyle yapmışlardı. Ustaları da böyleydi. Kancıkça terk etmeyi sonra da pişkin pişkin gülerek geri gelmeyi bir karakter hâline getirmişlerdi. Kötü bir benzetme olmasına karşın vazelinden farkları yoktu bunların. Fikir namusu taşımayı kusur sayarlardı.

Ahmet Aralı yorgundu. Bu vakitte bir gece bir de o vardı. Gözleri başka bir yolculuğun, birbirine karışan rüyaların uzak hayatların hasretini çekiyordu. Şu lambayı ne zaman kapatacaktı! Omuzları yerçekimine meydan okumaktan bıkmış usanmıştı. Göz kapakları ağırlaşırken önündeki günlükte şu sözleri buldu:

“Çağ, çağın ruhu, zeitgeist. Kaç tane ütopyan var? Ve en çok hangisi gerçeklerden uzak ve yoruma dayalı? Sorular, sorular, sorular... Yorum çağı, yalanın tüm renkleri bir arada. Bu altın fırsatı kaçırma. Zaman ve mekân algısını yitirmiş bir dünya. Doğayla arasında yıkılmaz sanılan duvarlar var.

Gelişime kapalı.”

Ağırlaşan gözleri nihayet uykuya kavuştu.

Uyandığında gün karanlıktan kurtulabilmiş değildi. Mavi beyaz bir boşluğun arasından güneş yeni yeni belirmeye başlıyor, evinin hemen karşısındaki bakkal kepenklerini çaresiz bir gürültüyle yukarıya kaldırıyordu. Bu sesi her duyduğunda Ahmet'in içi gıcıklanıyordu.

Kalktı. Bu kalkışla eve çöken sessizlik bir an olsun dağılmıştı. İlk yaptığı iş çay koymaktı. Ondan sonra notlarının başına tekrar oturdu. Fuat Bey'in biyografisini yazmak gerçekten çok zordu, çünkü onun hayatında her şey belirsiz ve karmaşa içindeydi.

Örneğin, bir yerde Tiflis'e gittiği bir yerde de Kafkasya'da Maykop'ta bulunduğu iddia ediliyor, diğer bir kaynaktaki ise Fuat Bey'in aslında İstanbul'dan hiç çıkmadığı ve seyahatine dair bir bilgiye ulaşamadığını yazıyordu.

Gerçekten de Fuat Bey'in yurt dışı kaydı yoktu. Ailesinden ona gelen kişisel bilgi ve evraklarda herhangi bir yurt dışı seyahatini gösteren bir şey yoktu.

Ahmet bu konunun üzerinde titizlikle durulması gerektiğini düşündü. Ancak girdiği yoldan başka bir patikaya sapmak da istemedi.

Elini yüzünü yıkadı, kahvaltı işlerini halletti. Aklında bir an önce biyografinin başına oturmak vardı. Çalışma masasının karşısındaki Fuat

Bey'in resmine baktı. İç geçirerek, "Yine hangi düşüncelerin içindesin, hangi cereyanları göğüslüyorsun Fuat Bey" dedi kendi kendine.

Gözleri sabit bir noktada kalmıştı. Kimi düşünüyordu, artık o da unutmuştu. Bütün renkler, bütün yüzler, bütün zamanlar birbirine karışıyordu. Bir dalgınlık daha geçti gitti.

Önce Arkeolog Nur Şaşmaz'ın 23 Ekim 2011 tarihli yazısını aldı eline. "Orda Bir Ada Var Uzakta" başlıklı yazısında şöyle diyordu Şaşmaz:

"Son dönemde Avrupa'da ve Amerika'da Türklerin tarihini yakından ilgilendiren bir konu tartışılıyor. Bu konu Türklerin kökeniyle ilgili araştırmaları doğrudan etkiliyor. Belki de Türkler bambaşka bir kavmin soyundan geliyor. Şu an için kesin konuşmak doğru değil elbette.

Ancak orada bir ada var! Bu adaya Mıy Adası deniyor. Karaların ayrıldığı dönemlerde ortaya çıkmış bir ada. Asya Pasifik Bölgesi'nde. Amerika'daki araştırmalarda MÖ. 3-5 yüzyıla kadar bu adanın var olduğu ve bu adada bir topluluğun yaşadığı belirtiliyor. Sonra bilinmeyen bir sebeple bu adanın yok olduğu öne sürülüyor. Araştırmacılar bu adanın var olabileceği fikrini eski dönemde yapılan haritalara, bir keşişin seyahatnamesine ve yeni bulunan runik harfli yazıtlarda böyle bir yerden çok kısa da olsa söz edilmesine dayandırıyor. Runik harfler de bizi Türklerin kökenine götürüyor.

Açıkçası ben Mıy Adasının varlığına

inanıyorum. Hatta belki de Türkler başka bir kavimden meydana geldi. Türkler de Türk değildi yani. Herkes gibi. Fuat Bey gibi bazı tek tipçi dogmatik milliyetçiler kızacaktır buna. Varsın kızsınlar."

Sanıyorum yazıyı okuyan Fuat Bey önce gülmüş sonra da bu tür çapsız yazılara ulusal basında yer verilmesine içerlemişti.

Nur Şaşmaz'ın ilk yazısına cevap vermedi Fuat Bey. Ciddiye bile almamıştı iddiaları. Yine de Mıy adasının varlığıyla ilgili araştırmalara göz attı. Bu çalışmalar Türklerin tarihini bozma amaçlı ve hiçbir akademik, bilimsel karşılığı olmayan yayınlardı. Mıy adasının varlığı tarihi belli olmayan bir takım runik yazılara, ilkel haritalara, ismi bile belli olmayan bir keşişin günlükten bozma seyahatnamesine dayanıyordu. Ne jeolojik ne arkeolojik bir bulgu ve kalıntı söz konusuydu. Gerçi bir iki makalede jeolojik olarak bunun mümkün olma ihtimalinden az biraz söz ediliyorsa da ortaya bir kanıt konulamamıştı. Bir tek Michigan Üniversitesi'nden Jean Iloris'in kayda değer bir makalesi vardı ancak o makalede de bu adanın varlığının kesin olduğunu belirten bir cümle yoktu. Sözü edilen belgelerin yalın bir incelemesiydi yalnızca. Fakat Iloris, yalın bir çarpıtmaya gitmişti. Belli ki özenle taşıdığı itibarını artık ortaya koyması ve ön saflara ilerlemesi istenmişti.

Araştırmasının sonunda Fuat Bey haklılığından bir kez daha emin oldu.

Yine de Nur Şaşmaz'la bir düelloya girmek istemedi. Ancak Şaşmaz rahat durmamıştı. Bu sefer 1 Kasım 2011 tarihinde başka bir yazı kaleme almıştı.

“Ulusalçılar Neden Üzgün” başlıklı yazısında şunları ifade ediyordu:

“Geçen hafta yazdığım yazıda Türkiye kamuoyuna önemli bir araştırma hakkında bilgi verdim. Mıy adasının varlığından özellikle ulusalcı milliyetçi tek tipçi güruhun rahatsız olacağını ve çok sert tepki göstereceklerini düşünüyordum. Yanılmışım. Başta Fuat Bey olmak üzere bütün ulusalcılar, ‘derin’ adamlar ve onların kuklaları sessizliğini koruyor. Demek ki Mıy adasının varlığını onlar da kabul etmek zorunda kaldı. Ya da uydurdukları Yüce Türklük masalının son bulmasından dolayı hayal kırıklığı yaşıyorlar. Mıy Adasının varlığı Türkiye’deki ırkçılığa karşı en büyük argümanlardan biri hâline geliyor. Her ne kadar Türklerin ‘kıрма’ bir kavim olduğu fikri kamuoyunda bir üzümlük yaratsa da yeni bir fırsatı da beraberinde getiriyor.

Özellikle derin yapıların tasfiyesinin tartışıldığı, faili meçhullerin üzerine gidildiği şu dönemde Mıy Adası Türkiyeli olma, farklı etnisitelere eşitlik gibi insani değerlerin önünü açabilir. Ve elbette senelerce Yüce Türklük masallarıyla milleti uyutanların ipliğini pazara çıkarabilir. Çünkü Mıy Adası’nın varlığı kesinleşirse Türklerin de Türk olmadığı ortaya çıkar ve milliyetçi

söylem tarihin karanlığına karışır.”

Şaşmaz’ın ardından Ziya Kutuplu da televizyon televizyon gezerek benzer argümanları sundu ve Fuat Bey’i hedef alarak hodri meydan dedi.

Fuat Bey yine konuşmadı. O sıralarda onun derdi, bir yarık bulup arkadaşlarının hapse atılmasına sebep olan saçma sapan davaları halletmek ve ülkenin başına örülen kumpası, özel yetkili mahkeme adı verilen bu sirki bir an önce dağıtmaktı. Eski defterleri açmak istemiyordu. Buna ayıracak zamanı da yoktu. Ayrıca değmezdi de.

Ziya Kutuplu’yu ve Nur Şaşmaz’ı çok iyi tanıyordu. Kutuplu, bir tarihi eser kaçakçılık çetesini yönetiyordu. Ayrıca Avrupa’dan restorasyon fonları alıyor, devlet gücüyle eski mahallelere kentsel dönüşüm projeleriyle deyim yerindeyse çöküyordu.

Şaşmaz ise paçayı son anda kurtarmıştı. Aslında Nur Şaşmaz’ın Fuat Bey’e olan kini de bu kaçakçılık davasından geliyordu. O zaman Kültür Bakanlığı’nda çalışan Fuat Bey, Şaşmaz’ın suç ağını deşifre etmişti. Ancak dönemin iktidarı Şaşmaz’ı bir şekilde kurtarmış Fuat Bey’i de görevden alıp, işin üstünü örtmüştü çünkü operasyona devam edilseydi mevzu Çankaya’ya kadar uzayacaktı.

Gizemli sevgilisine yazdığı mektupta şöyle diyordu Fuat Bey:

“Bu çağı, bu insanları anlamak hiç mümkün değil. Anlamaya, anlamlandırmaya çalışmaktan da ben yoruldum. Kamusal kötülük her yere hâkim olmaya başladı. Damarlarımız, köklerimiz iltihaplanıyor. Her gün, her saat, her dakika zehirleniyoruz. Sonra o zehri başkalarına akıtıyoruz. Aklım almıyor sevgilim, yüreğim dayanmıyor. Her gün başka bir iftirayla, başka bir kötülükle boğuşuyoruz. Yedi kollu ejderhalar, sfenksler, canavarlar, yaratıklar, cadılar, kötücül büyücüler bunların yanında nedir ki? Bitmiyorlar sevgilim. Arkadaşlarım esir, benim ne olacağım belli değil. Eskiden çelik sinirlerime güvenirdim. Bütün fırtınalara karşı koyardım gençliğin cesaretiyle. İhtiyarladım galiba. Gönlüm sakin limanlar arıyor, aklım hâlâ isyanda...

Şimdi de bu eski kaçakçılarla uğraşıyorum. Hayır, elimden zor kurtulduklarımı unutmuş gibiler. Eğer Çankaya araya girmeseydi, bir daha gün yüzü göremeyeceklerdi. Anlayamıyorum gerçekten. Dünya ne kadar hızlı dönüyor. Ayağımı bastığım toprak ne kadar kaygan. Böyle bir yerde iyilik, güzellik nasıl yaratılır? Dahası huzurla nasıl yaşanır?

Biliyor musun, bu hayatla kurduğum tek derin bağ sensin. Bir gün sana kavuşma fikri bile beni yaşamaya ikna ediyor. Uzakta da olsan, hayalde de olsan varlığın bu dünyaya katlanmama yetiyor. Şimdi ellerim cebimde, dudağımda bir ıslık Cebeci'den

ışığımda beliren o hayalle.

Kavuşacağımız günü hasretle bekliyorum sevgilim. Lütfen beni habersiz bırakma!”

Gerçekten de Fuat Bey, bu kötülükten yılmış gibiydi. Bütün ömrü bugünler de her yere yayılan kötülüğe, işbirlikçiliğe, kaypaklığa karşı mücadeleyle geçmişti. Aralı'nın çalışmalarını okurken bunu daha iyi anladım.

Evdeki hizmetçinin anlattığına göre bu tartışmalar sırasında Fuat Bey, gram uyku uyumuyor, evin içinde dönüp dolaşıyor. Oltu taşından yapılmış tespihini çekiyordu. Uykusuzluğuna rağmen gözleri parıl parıldı. Bir depremin yerin altında beklemesi gibi, içinde büyük bir kin vardı. Nasıl olurdu da bunlara göz yumulurdu ve nasıl olurdu da millet bu zokayı yutardı!

Bu konunun üzerine uzun uzun düşünmeliydi. Bu kadar saflık iyi değildi sonuçta. Ancak şimdi acil bir konu vardı o da Kutuplu'nun sesini kesmek. Ona cevap vermek bir yerde şeref vermektir. Zaten Ziya Kutuplu da bunu istiyordu biraz.

3 Kasım 2011 günü şöyle yazmıştı günlüğüne Fuat Bey:

“Çok düşündüm. Ziya'ya istediğini vermeyeceğim. Ancak bu saldırısını yanıtsız bırakırsam iyice tepeme

yürüyorum
Tunalı'ya.
Zaman
ve kalabalık,
karışıyorum
yarım

çıkmağa kalkar. Buna da izin veremem. Onunla anladığı dilden konuşmak en iyisi.”

O gün Ziya Kutuplu evinin bahçesinde bir davet veriyordu. Davet dedimse de aslında Fuat Bey'e karşı kazandığı ya da kazandığını sandığı zaferi kutluyordu.

Kimler yoktu ki! Kutuplu'nun baş yordakçısı Nur Şaşmaz, elinde kadehiyle çalım satıyor, çürük dişiyle gülümsüyor, davete icabet eden hanımefendileri 'nazikçe' rahatsız ediyordu. Nur Şaşmaz'ın bu hâlleri alay konusuydu. Kısa boylu, kel ve göbekli bu adam vakur ve ciddi hareketleriyle kendisini daha da gülünç hâle getiriyordu.

Nur Şaşmaz yine o hâliyle kadınların yanına gitti. Aralarında üniversiteden arkadaşı Belkıs da vardı. Şaşmaz bütün vakarıyla(!) Belkıs'ı göstererek “İlk kadehimi dünyanın en nahif kadınına kaldırıyorum.”

Kıpkırmızı olmuştu Belkıs, diğer kadınlar ona alaycı gözlerle bakıyor, gülmemek için kendilerini zor tutuyorlardı.

Şaşmaz'ın üniversitede adı çıkmıştı ancak devir ondan yana olduğundan

kimse bir şey yapamıyordu. Okulda kimse Şaşmaz'ın öğrencisi hele asistanı olmak istemiyordu. Her ne kadar öğrenciler, Şaşmaz'ın taciz olaylarını ifşa etmiş olsalar hatta dava açmış olsalar da Şaşmaz hâlâ ortalıkta gezebiliyordu. Kendisine bu olayları soran asın mensuplarına da “asla ve asla nezaket kuralları dışına çıkmadığını” ve “karşılıklı rıza olmayan hiçbir şey yapmadığını” söylüyordu. Sadece kadınları değil, erkek öğrencileri de taciz ediyordu Şaşmaz. Bu sebeple bir hafta başında sargıyla ve mosmor olmuş gözüyle okula gelmek durumunda kalmıştı. Okul yönetimi siyasi, politik şantaj altında kaldığından öğrencilerin taleplerine “Sizi anlıyoruz ancak devir bunların devri” yanıtını veriyordu.

Davette “Voltran” unvanını hak edecek üç kadın gazeteci de vardı. Onların da Şaşmaz'dan pek aşağı kalır yanı yoktu. Tek bir gazetecilik ve muhabirlik başarıları olmamasına rağmen şu anda ülkenin en önemli gazetelerinde köşe yazarlığı yapıyorlardı. Ve onların oluru olmadan tek bir harf basılamazdı.

Ada tartışmasını başlatan Kutuplu'ya en büyük desteği de bu Voltran ekibi veriyordu. Olayı bir hafta boyunca sürmanşete taşımışlar ve ayrı ayrı günlerde Türk tarih tezini, Türklerin Kökeni ile ilgili bilimsel kanıtlara dayanan tarih yazımlarını hedef almışlardı. Bir tanesi o kadar ileriye gitmişti ki yazısına “Türk Diye Bir Şey Yok” başlığını atmıştı.

Davette Voltran ekibinin yanında bir

Alman, beyaz şarabıyla dikiliyordu. Gülümsemesi içten pazarlıklıydı. Gözlükleri, bakışlarındaki kini saklamaya yetmiyordu.

Bozuk Türkçesi'yle, ekibi motive ediyor, memnuniyetini dile getiriyor ve daha fazlasını yapabileceklerini bildiğini bütün hücreleriyle anlatmaya gayret ediyordu. Kolay değildi vatandaşlık bileti.

Voltran ekibinin ortak özelliklerinden birisi de yabancılarla ilişkilerdi. İçlerinde en yaşlı olanı, pazarlamayı en iyi bilendi. “Son Cumhuriyet yıkılırken” “uyuyan güzeller” de uykusundan uyanıyordu. Kıdemli Gazeteci Nazan Baloğlu en gençleri olan Burçin’e dönüp, “Kaç yabancı geçti gitti, şu davetlerden bir bilsen. Hepsi de ayrı bir iz bırakmıştır. Ah o nezaket dolu günler. Yeni nesil her yerde çok kaba. “Ne yapalım katlanacağız” dedi Burçin, şeytanca bir bakış atarak. “Çare yok, her şey mubah kurtuluş için” Burçin’le Nazan’ın ne konuştuğunu tam olarak anlayamayan Alman, biraz da -varlığını hatırlatmak için- dikkatlice ve gülümseyerek Nazan’a baktı. Nazan, Alman’ın kulağına Burçin’i işaret ederek, “Geleceği parlak. Bir şeyler yapamaz mısın?” dedi. Kafa sallıyordu Alman ve sonra Burçin’e bakıp kadehini kaldırdı.

Onlar türlü pazarlıklar pardon “işbirlikleri” içinde gülüşürlerken Ziya Kutuplu birazdan sahnede devleşeceği anı hayal ediyordu. Kendisini Sezar’la kıyaslıyordu şimdi.

Stadyumları getirdi gözünün önüne. Hitler nasıl başarmıştı acaba ya da Komünistler. O çılgın kalabalıkları tek bir el işaretiyle susturmak ve yine tek bir el işaretiyle harekete geçirmek büyük işti. Bu “küçük adam” birazdan konuşmasını yapacak, sonra da gözüne kestirdiği bir kadınla geceyi geçirecekti. Gün aydıığında kadını kovacak ve çete işlerine geri dönecekti. Ona sorsan saygın ve çapkın bir iş adamıydı. Ve yine ona sorsan “nezakete aykırı” ve “karşılıklı rızaya uymayan” hiçbir şey yapmazdı. Oysa bu davete gelen konuklar, davete katılmadıkları takdirde ne olacağını, başlarına neler geleceğini çok iyi biliyorlardı.

****Öykünün devamı bir sonraki sayımızda yer alacaktır.***

ABDULLAH HARMANCI İLE SÖYLEŞİ SÜLEYMAN ÇINAR

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

POSTMODERN KÜLTÜR; İYİ İLE KÖTÜYÜ, DOĞRU İLE YANLIŞI, GÜZEL İLE ÇİRKİNİ, KUTSAL İLE DÜNYEVİ OLANI EŞİTLEDİ

Kıymetli hocam, merhabalar. Klasik bir soru ile başlamak istiyorum: Abdullah Harmancı kendini nasıl tanıtır?

Kendimi dört cümle ile tanıtayım: Öyküler yazdım. Öyküleri eleştirileri yazdım. Öykü üzerine akademik çalışmalar yaptım. Çocuk öyküleri yazdım.

Özel bir soruyla devam etmek isterim hocam. Kardeşleriniz Hasan ve Mehmet beyler de öykücü. Kardeşlerinizin de yazar olmasının nasıl bir rolü oldu hayatınızda? Bu noktada şunu da eklemek isterim: Anne babaların yazarlıkta payı var mıdır? Anne babanızın sizin veya kardeşlerinizin üzerinde bir tesiri oldu mu mesela?

Babam edebiyat öğretmeni idi. Evde yüksek sesle şiirler okurdu. Şiirler yazardı. Annemde derin bir irfani damar vardı. İçimizden gelen seslerden bahsederdi örneğin. Bunu unutmuyorum. Bizi hayata bulaştırmadılar. El bebek gül bebek yetiştik. Elbette hem iyi hem de kötü bu. Ağabeyimin ve kardeşimin okuması ve yazması elbette beni de motive etti. Ağabeyim çok iyi bir takipçidir. Çok

faydasını gördüm. Birçok kitabı onun kitaplığından “aşırıp” okudum. Aynı dili konuştuk. Bu büyük nimet.

Genç bir yazarın hayatında dergiler neye tekabül eder? Edebiyata yıllarını vermiş biri olarak geçmişten günümüze dergilerin genç yazarlara katkıları hakkında neler söylersiniz?

Yakın zamana kadar edebiyat yapmanın tek yolu edebiyat dergilerinden geçiyordu. “Kanonikleşme” böyle sağlanıyordu. Bugün de gene dergiler önemli ama mesela yazarlık atölyeleri de devreye girdi. Ama onların da yolu gene dergilere çıkıyor. Kısacası edebiyata mal olma dediğimiz mesele dergiler sayesinde gerçekleşiyor. Dergiler, bir nitelik seviyesi oluşturuyor. Biz gençlere bu seviyeyi aşmalarını öneriyoruz mesela. Demek ki dergiler mihenk taşımız hâlâ.

Sosyal medya, yazarı ve yazarlığı nasıl etkiliyor sizce?

Medya silindi. Yerini sosyal medya aldı. Kitap çıkarmanın bir alternatifi yok hâlâ. Yani ürünlerimizi kitapla ulaştırıyoruz okura. Ama kitabı okurla

buluşturmanın yolları değişti. Sosyal medya büyük bir güç. Ama ürün yayınlamak anlamında değil. Ürünü tanıtmak anlamında.

Dijital çağın artan imkânları içinde müstakbel öykücülerimizi bekleyen en büyük tehlikeler nedir size göre?

Sadece öykücülerini değil, bütün insanları bekleyen sorunlar var. En büyük sorun, tektipleşme. Birörnekleşme. Herkesin aynı şeylere gülmesi veya aynı şeyleri düşünmesi. Kişilikler siliniyor. Vasat, bizi kendine doğru çekiyor. Düzey sorunları büyüyor. Yüzeysellik olağan bir hâle geldi. İyi veya kötü ayrımı kalmadı. Postmodern kültür bunu başardı. Her şey iyidir veya kötüdür. Yanlıştır veya doğrudur. Değerlidir veya değersizdir. Elbette umutsuz olmayacağız. Elbette direneceğiz. Elbette niteliğin, değer, kutsalın, doğrunun, ilahi olanın yanında olacağız.

Son dönemde çocuk edebiyatımız eser bağlamında hayli ilerledi, bu alanda güzel eserler ve güzide yazarlarımız ön planda. Bu alanda eser veren biri olarak çocuk edebiyatımızın geleceğini nasıl görüyorsunuz? Genç öykücülerini bekleyen tehlikeler yazınızda olduğu gibi bu alanda eser verenler için de gizli tehlikeler var mı?

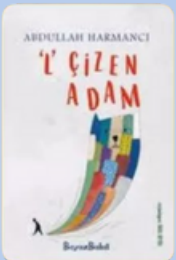
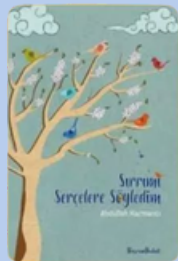
Piyasa, yazarların boğazına sarıldı. Piyasa tek hâkim. Sayıların kutsallaştığı bir dönem. Bizi bekleyen tehlikeler değil, bizi şu anda sarıp sarmalamış tehlikeler var. Kendimiz olmamızı istemeyen bir sistem var. Edebiyatın saati kalbimizin saatine ayarlıdır. Piyasanın, fuarların, editörlerin, dergilerin saatine değil... Yazar kendi olmalı. Bu sanıldığı kadar kolay değil.

Çocuklar için yazmaya nasıl yöneldiniz, bu sevda nasıl düştü gönlünüze ve bu alanda yer almak sizi nasıl hissettiriyor?

Yetişkinler için yazan kalemlerin çok azı çocuklar için de yazabilir. Bu, her babayiğidin harcı değildir. Çocuklar için yazmak çok daha derin bir incelik ister. Benim yönelme sebebim, yetişkin edebiyatı metinlerindeki içsel özelliklerin çocuk edebiyatına yatkın olması idi. Sanırım. Çocuk edebiyatçısı olarak anılmak onurdur. Çocuk edebiyatı metinleri yazmak, yetişkin edebiyatının bir üst kademesinde olduğunuzu gösterir.

Abdullah HarmanCI Çocuk Kitapları

Çocuk kitaplarında yazılanlar kadar yazılanların çizimi ve kitapların kapağı da çok önem arz ediyor. Siz çizerlerde ve yaptığı çizimlerde hangi niteliklere dikkat ediyorsunuz?

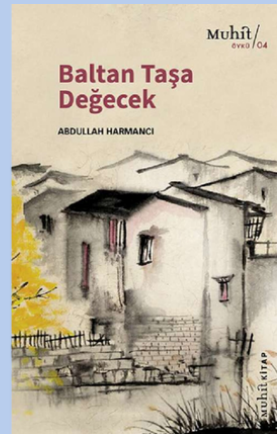
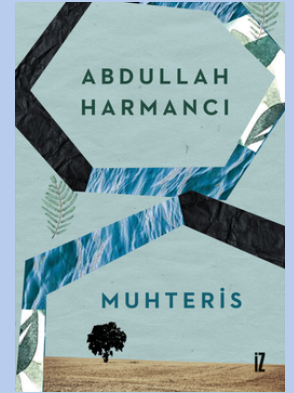
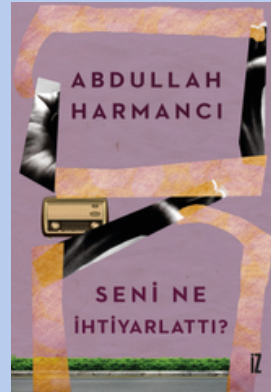
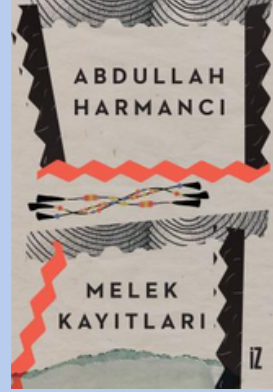
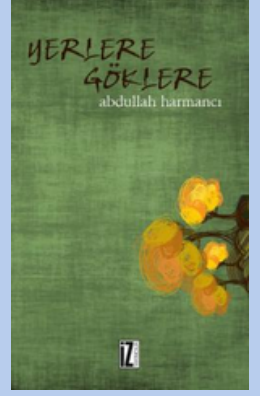
Türkiye bu konuda çok çok iyi durumda. Çocuk kitaplarının görsel özellikleri için büyük emekler harcanıyor. Ben özellikle birebir olmamasını istiyorum. Metindeki sırlar resimde de olmalı. Resim, metni aşmalı. Derinleştirmeli. Birebir uyum olmamalı.

Bir öykünün ideal bekleme süresi ne kadardır sizce? Hamlık ile olgunluk arasındaki o ince çizgide ne kadar beklenmeli, bu geçen sürede neler yapılmalı?

Ben bir sene bekletirim. Arkadaşlarıma sorarım. Fikir alırım. Bunu ihmal etmedim. Zaten bir de şu var: Bunlar dergilerde çıkıyor önce. Hâliyle zaten deneniyor. Sınanıyor. Ayrıca yayınevinde de bekliyor. 1990'ların ortalarından beri yazdığım denemeler henüz kitap olmadı. Bekletmeden olmaz. Metin bitince yüksek sesle okunmalı. Başkalarına okutulmalı.

Bazı öykülerinizde yaşanmışlığın tesirini derinden hissedebiliyoruz. Hatta sizin eserlerinizin ve kardeşiniz Hasan Bey'in öykülerinin tesirinde kalarak Şeker Tekke Mahallesi'ni gezmek istemiştım Konya'ya gittiğimde. Abdullah Harmancı'nın yaşanmışlık hissiyatını okuyucuya derinden hissettiren öykülerini başlatan şey nedir? Bu minvalde şunu da eklemek isterim: Öykü yazmak isteyen kendinden mi başlamalı, malzemelerini dışarıdan mı toplamalı sizce?

Yazarken yaşadığınızı hissederseniz yazdıklarınızı okuyanlar da bunu hisseder. Siz bedelini öderseniz okur bunu anlar. Duyar. O da aynısını yaşar. Siz yanarsanız ateşi okuru da sarar. Öykü yazmak için kişi burnunun ucundakine yönelmelidir. Sevdiği yazarların önemli metinlerini aşmalıdır. Zira zihnimizdeki bu metinler burnumuzun ucundakini yazmamıza engel olur. Sevdiğimiz yazar, bize nasıl yazacağımızı gösterir. Peki ne yazacağız? İşte bu soru önemli. Kendi gerçekliğimiz bize yol göstermeli.

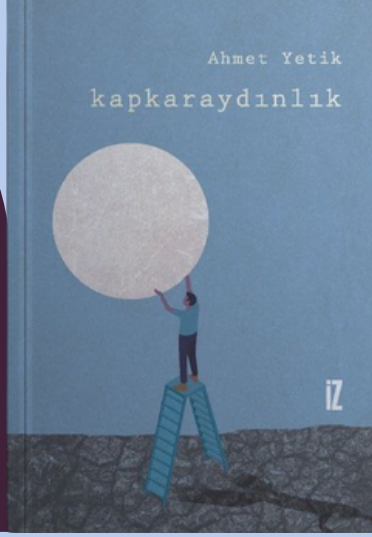
ÖYKÜ YAZMAK HİKÂYE OLMAK

AHMET YETİK

"İnsan o kadar çok hikâye anlatırsa kendisi hikâye olur ve hikâye ondan sonra da yaşar. Böylece insan ölümsüz olur."
Big Fish, Tim Burton, 2003 (Film)

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

Sayısında yayımlanmıştı. Daha sonra Kapkaraydınlık'a girdi. On beş; biraz çocukluğumdan bir an, biraz hayat. Ben o vakitler ilkokula gidiyorum. İkinci sınıf olabilir. Dışarıda tipi var, kar taneleri pencerenin önünden hışımla geçiyor. Rüzgârın uğultusunu duyunca içim ürperiyor.

Öykü yazmaktan daha çok sevdiğin bir şey var mı diye sorsalar o öykülerin yazım aşamasında hissettikleri, öykünün nasıl ortaya çıktığı yani tabiri caizse öykünün hikâyesini anlatmak diyebilirim. Çevremdekiler iyi bilirler, onlara sık sık anlatırım da zaten. Hatta birkaç favori öyküm vardır. Bunları döner dolaşır anlatırım da anlatırım. Kısaca isimlerini vereyim; Hoca Bekir, Bir Yırtık Çizme, Kısa Hikâye, Kapkaraydınlık, Bir Park Seyranı ve Doğsaydım Eğer...

Övünmek gibi olmasın ama dergimizin şu an okumakta olduğunuz "Öykü Yazmak Hikâye Olmak" köşesinin fikri de benden çıktı. Elbette bu fikri ortaya atmamdaki en büyük etken kendi öykülerimin hikâyelerini anlatmayı sevmem. Neyse.

İş başa düşünce hangi öykümün hikâyesini anlatacağım konusunda kura çekmem gerekti. Açtım kitabımı, baktım biraz. Tabii hepsinin yeri bende ayrı lakin On Beş'in hikâyesini yeterince anlatmadığımı fark ettim. İlk olarak Nisan 2019'da Temmuz Dergisi'nin 31.

Babam sabah ezanında evden çıkmış. Yürüyerek birkaç kilometre ötede olan maden ocağına gitmiş. Para kazanmak için. Akşam olmuş, ezan vakti gelmiş çatmış. İneklerimizin süt sağım, bakım vakti. Annemle ahıra inmişiz. Babama hâlâ ortalarda yok. Dedem geliyor yanımıza hem yardım için hem de merakından.

Çocuk olduğum için o zamanlar endişenin ne olduğunu tam bilemiyorum. Ama dedem ve annemin yüzündeki ifadeleri hâlâ aklımda.

Neyse ki korkulan olmuyor. Babam çıkageliyor biraz sonra. Sobanın başında ısınıp küçük not defterini çıkarıyor. Günlük yevmiyesi o zamanlar 15 YTL olmalıydı. Not defterinde yevmiyelerin çetelesini tutardı. Alt alta yazılmış bir sürü tarih ve yanlarında o günün yevmiye miktarı. Hatırimda o günün tarihi kalmamış ama 15 sayısı kalmış. Yıllar sonra da olsa aklımdan çıkmıyordu ben de öyküleştirmeye karar verdim en sonunda.

Bu "On Beş" öyküsünün hikâyesidir.

ÖYKÜMEN KÜTÜPHANE

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

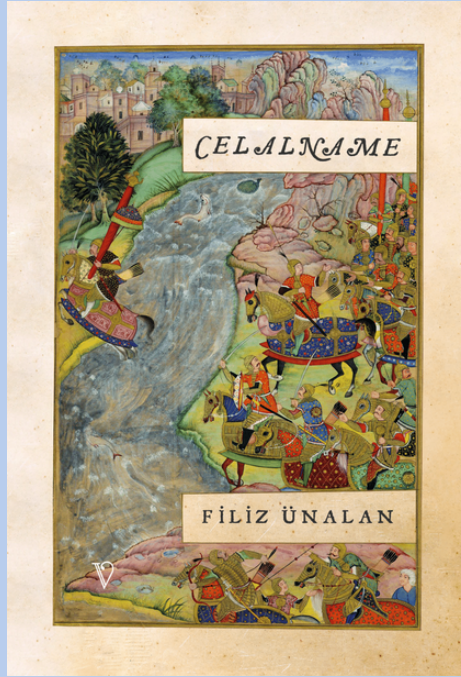
55

Celalname, Filiz Ünalın,
Vacilando Kitap, 2023
 (Tanıtım bülteninden)

Bu topraklarda nice türküler vardır ki, yakını bilinmez de her ağızda nefeslenir. Nice yiğitler vardır ki, mezarı bilinmez de bin makama yaslanır. Celaleddin... Düşmanı Cengiz Han'a, "Böyle bir evlâda sahip babaya ne mutlu!" dedirten, meşhur tarihçi Nesevi'nin tarih kayıtlarında, "Adaleti severdi." diyerek bahsedilen, Türklerin kendi arasında "Uluğ Sultan" namıyla andıkları Moğolları ilk kez mağlup eden büyük silahşor. Zamana bin şükür ki, Magosa zindanlarında sıtma ve nice hastalığa tutulan Namık Kemal, Celaleddin'in ismini yücelttiği tiyatro oyunuyla hayata tutundu. Celal'in ön sözünü o yazdı.

Ve bugün Filiz Ünalın, Dede Korkut'tan yadigâr kalan o sade üslubu ve Türkçenin zengin söyleyiş kabiliyetini kaleminde nakış nakış işleyerek Celaleddin Harzemşah'ın son sözünü yazmaya muktedir oldu. Celalname, bu coğrafyanın mezarsız kahramanlarından birinin hayatını, Yunusvari bir şiirsellikle okurun takdirine sunuyor.

"Senden başka hangi sultandı ki, Atını Tiflis'te otlatmış, Umman'da sulamış olsun."
 Kemal İsmail İsfahanî

Oba- Hazin Bir Göç Hikayesi,
Ahmet Öztekin, Çimke Yayınları, 2021
 (Tanıtım Bülteninden)

Bir solukta okuyacağınız bu kitap tarihte Kızık Köyü'nün Oba denen alandan hayvanların saldırısı sonucu Göllü Örene göç hikâyesini anlatmaktadır.

Göç neden hazindir? Bilir misiniz?

Göç bütün sevdiklerinizi arkada bıraktırır. Yaşadığınız her mekânı, görüştüğünüz her insanı hatta her anıyı bir çırpıda siler hayatınızdan. Elinizden kopup giden bu asil varlığa üzülersünüz ve bir daha aynı anı yaşamak için nelerinizi feda etmezsiniz ki...

Oba şehirlere uzak, kıvrım kıvrım yoları, birbirini izleyen dolambaçlı çamur sokaktan, duvarları taş, tavanları dam ve çadır evlerle dolu, insanlarıyla mutlu bir köydü.

Yaşlıların anlata anlata bitiremediği hatıraları ve gençlerin aralarında oyun

çıkartmaları vardı. Kimi zaman insanları duygulandıran, kimi zaman coşturan, kimi zamanda gülmekten kırıp geçiren muhabbetlerin demiydi bunlar.

Vahşi hayvanlar ara sıra insanların mallarına zarar verse de ansızın bir gece bastı obayı. Obada bulunan tüm varlıkları talan etti insanların yüreklerine küllenmez bir kor düşürdü. Ve çaresiz insanlar düştü yola, her şeyi geride bırakarak...

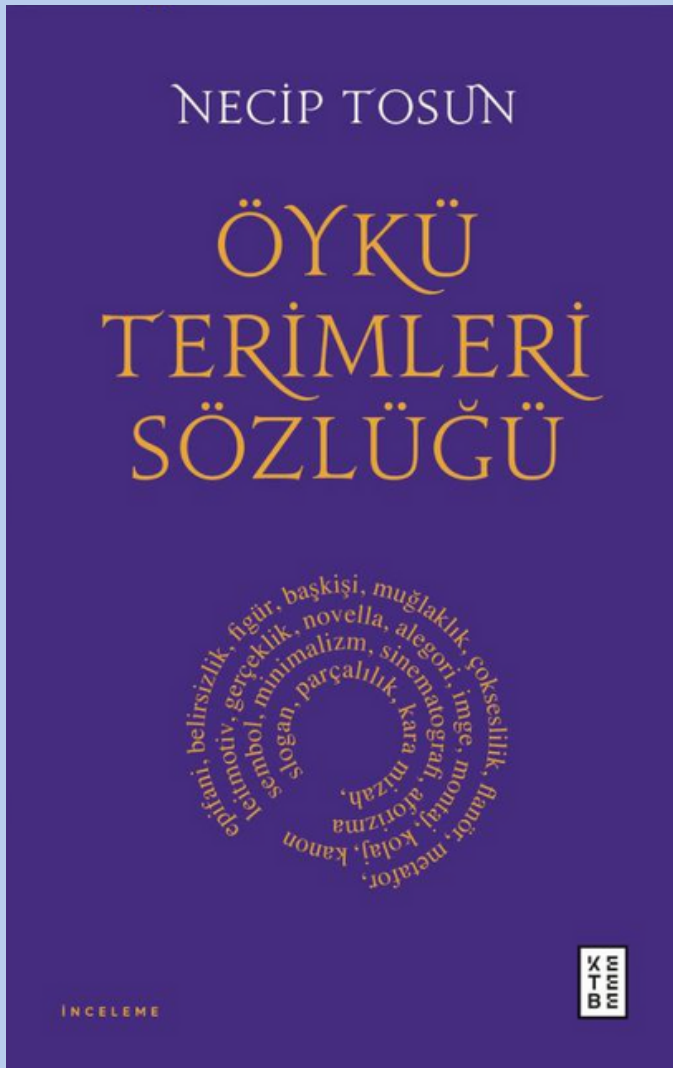
Öykü Terimleri Sözlüğü, Necip Tosun, Ketebe, 2023
(Tanıtım Bülteninden)

Öykü Terimleri Sözlüğü; teknikler, yönelimler, kavramlar ve teorilerden oluşan meseleleri tartışarak öykünün kullanışlı bir “cep kılavuzu” olmayı hedefliyor.

Necip Tosun, kitap boyunca şu sorunun cevabını arıyor: Öykü nasıl işler? Bir eser yaratıcılığını neye borçludur, hangi özellikleri onu kalıcı hâle getirir, bizi büyüleyen öykülerin içine ne konur, iyi öykü neyden yapılır gibi soruların peşinde, okuru öykü türünün doğasına dair yeni bir yolculuğa çağırıyor. Diğer yandan öykünün estetik, kurgusal arka planını, temel ilkelerini açıklayıp örnekleyerek, tarihsel serüvenini ortaya koyuyor ve öykünün kavram/terim haritasının izlerini sürüyor.

Bu sözlük, öykünün tematik serüveninden çok, teknik serüvenini incelemeye tabi tutarken; öyküyü ilgilendiren her bir kavramı ve terimi

değişik bakış açıları, tarihsel süreçleri ve güncel bağlamlarıyla okuyuculara tanıtıyor. Dikkatli okurlar, çalışmada içten içe bilinçli bir “Türk Öykü Antolojisi”yle birlikte bir “Dünya Öykü Antolojisi” de oluşturulduğunu görecekler. Yazar aynı zamanda, Türk ve dünya öykücülüğünün “iyi öyküleri”ni özenle seçip bir kavramla ilişkilendirerek geniş bir öykü okuma listesi çıkarıyor.

ÖYKÜ DÜNYASINDAKİ YARIŞMALAR VE ÖDÜLLER

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

58

65

- **Kapadokya Üniversitesi Öykü Yazma Yarışması**

Son Başvuru Tarihi: 12 Mayıs 2023

Konusu: Engelsiz Kurgular

Yarışmada Öne Çıkan Kısıtlar: Türkiye genelindeki tüm ortaöğretim öğrencileri

Ayrıntılı Bilgi:

<https://kapadokya.edu.tr/akademik/beseri-bilimler-fakultesi/turk-dili-ve-edebiyati/oyku-yarismasi-2023>

- **Kaşgarlı Mahmut Uluslararası Hikâye Yarışması**

Yarışmanın Son Başvuru Tarihi: 15 Eylül 2023

Yarışmada Öne Çıkan Kısıtlar: Yarışma Özbekçe, Kazakça, Kırgızca, Tatarca gibi bütün Türk dilli yazarların katılımına açıktır.

Ayrıntılı Bilgi:

<https://www.ayb.org.tr/faaliyetler/yarismalar>

- **Son Ümit Öykü Seçkisi**

Son Başvuru Tarihi: 3 Haziran 2023

Öne Çıkan Kısıtlar: 18 yaş üstü herkesin katılımına açıktır.

Ayrıntılı Bilgi:

<http://www.sonumit.com/2023/01/SonUmitOykuSeckisi.html>

- **TİMAV 11. Geleneksel Hikâye Yarışması**

Yarışmanın Son Başvuru Tarihi: 5 Mayıs 2023

Yarışmanın Konusu: Serbest

Yarışmada Öne Çıkan Kısıtlar: Türkiye genelindeki tüm örgün İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin katılımına açıktır.

Ayrıntılı Bilgi:

<https://timav.org.tr/faaliyet-haber/timav-11-geleneksel-hikaye-yarismasi-basvurulari-basladi/>

- **Ümraniye Belediyesi 19. Geleneksel Hikaye Yarışması**

Yarışmanın Son Başvuru Tarihi: 26 Mayıs 2023

Yarışmanın Konusu: Serbest

Yarışmada Öne Çıkan Kısıtlar:

Yarışmaya Seçici Kurul üyeleri ve geçmiş yıllarda Ümraniye Belediyesinin yaptığı hikâye yarışmalarında 1.lik ödülü alan kişiler katılamazlar.

Ayrıntılı Bilgi:

<https://umraniye.bel.tr/tr/main/news/19-geleneksel-resim-hikye-ve-siir-yarismalari/9686>

- **Liseler Arası Kısa Oyun ve Öykü Yazma Yarışması**

Yarışmanın Son Başvuru Tarihi: 20 Nisan 2023

Yarışmanın Konusu: Çocuk Hakları
Yarışmada Öne Çıkan Kısıtlar: Türkiye veya yurtdışında yaşayan ve Türkçe eser veren herkes katılabilir. Seçici kurulda görev alan kişiler, bu kişilerle birinci dereceden kan bağı olanlar ile onların yakınları, Bursa Uludağ Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sahne Sanatları Bölümü ve Bursa İl Milli Eğitim Müdürlüğü çalışanları ile onların birinci derece yakınları katılamaz.
Ayrıntılı Bilgi: <https://uludag.edu.tr/gsf/haber/view?id=16847>

İlkyaz Genç Yazarlar 2023 Kısa Öykü Başvurusu

Yarışmanın Son Başvuru Tarihi: 31 Aralık 2023
Yarışmanın Konusu: Serbest
Yarışmada Öne Çıkan Kısıtlar: 35 yaş altı tüm genç yazarlar katılabilir.
Ayrıntılı Bilgi: www.ilkyaz.world

- **Myrina Yayınları Öykü Yarışması**

Yarışmanın Son Başvuru Tarihi: 15 Haziran 2023

Yarışmanın Konusu: Serbest

Yarışmada Öne Çıkan Kısıtlar: İsteyen herkes katılabilir.

Ayrıntılı Bilgi:

<https://myrinayayinlari.com.tr/oyku-yarismasi-2023>

- **İnebolu Kültür ve Sanat Derneği 3. Oğuz Atay Öykü Ödülü**

Yarışmanın Son Başvuru Tarihi: 30 Mayıs 2023

Yarışmanın Konusu: Serbest

Yarışmada Öne Çıkan Kısıtlar: İsteyen herkes katılabilir.

- **Zeynep Cemali Öykü Yarışması 2023**

Yarışmanın Son Başvuru Tarihi: 23 Mayıs 2023

Yarışmanın Konusu: Sevinç

Yarışmada Öne Çıkan Kısıtlar: Türkiye genelinde, 2022- 2023 öğretim yılında tüm okulların 6, 7 ve 8. sınıflarında okuyan öğrenciler katılabilir.

Ayrıntılı Bilgi:

<https://gunisigikitaaplgi.com/projeler/zeynep-cemali-oyku-yarismasi-2023/>

ÖYKÜMEN SÖZLÜK

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

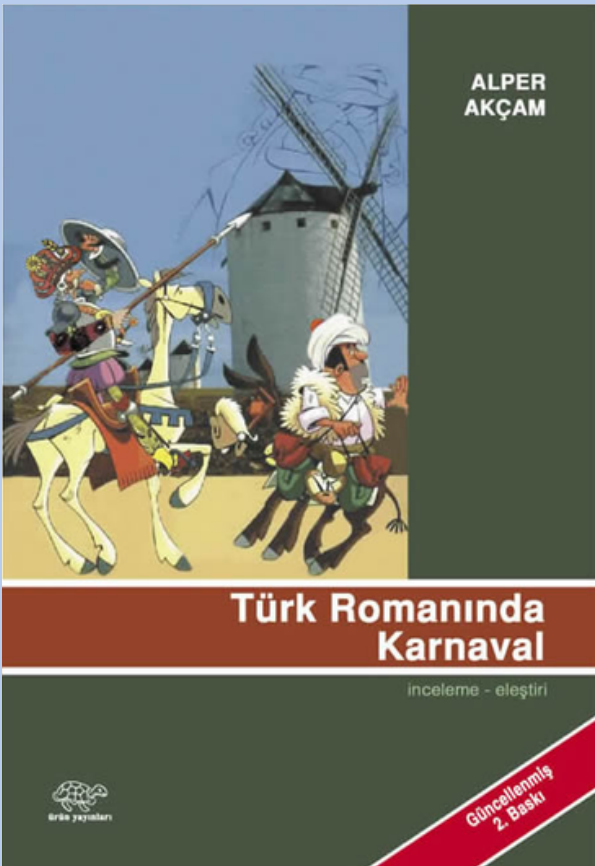
65

61

ANLAMAK

Anlamak için anlayan kişinin, yaratıcı anlayışının nesnesinin dışında konumlanmış olması son derece önemlidir. Çünkü insan kendi dış görünümünü bile görüp bir bütün olarak anlayamaz; hiçbir ayna ya da fotoğraf yarıdıcı olamaz ona bu konuda; gerçek dış görünümümüz yalnız başkaları tarafından görülüp anlaşılabilir; çünkü onlar mekan içinde bizim dışımızda konumlanmışlardır ve onlar başkalarıdır." (Mihail Bahtin)

Alper Akçam, Türk Romanında Karnaval, Abis Yayınları, 3. Baskı, s. 15

METAFOR

Yunanca meta (ötesi) ve phor (gidici) kelimelerinin birleşiminden türetilerek oluşturulmuştur. Fransızca bir kelime olan metaphore (ötesine götüren), Türkçedeki yazılışıyla Metafor olup soyut kavramların somut kavramlarla ifade edilmesi; ödüncleme; istiaaredir. Örneğin ölüm gibi soyut bir kavramının göç gibi somut bir kavramla açıklanmasıdır.

Yaşar Çağbayır, Ötüken Türkçe Sözlük, Ötüken Neşriyat, 1. Baskı, 3. Cilt s.3896

E-Sahaf platformu olarak çıktığımız yolculukta öncelikli olarak hedefimiz ücretsiz dergi içeriklerini, okuyucudan ve e-dergilerden herhangi bir ücret talep etmeden en kaliteli şekilde kullanıcılarımıza sunmak olacaktır. Maalesef günümüzde köşe başını tutan dergiler, edebiyat dergilerinin oynaması gereken asli rolü unutmuş, kendilerince bir kadrolaşmayı ve tuttukları köşeyi kaybetmemeyi asıl gaye edinmiş durumdalar. Halbuki edebiyat dergilerinin asıl misyonu isimleri kapatılarak kalitelerine göre seçilen eserleri yayımlamak ve böylece yeni yazar, şair ve çizerlere bir basamak-bir kapı olmak olmalıdır. Zira bundan yarım asır evvelinde köşe başını tutan dergiler bugünkü dergilerle aynı tutumu sergileseydi; Sezai KARAKOÇ, Cemal SÜREYA, Attila İLHAN, Yedi Güzel Adam, İsmet ÖZEL, Ataol BEHRAMOĞLU ve sayılarını arttırabileceğimiz birçok yazar-şairi belki de hiç tanıyamayacaktık çünkü bu saydığımız isimlerin hepsi o günün dergilerine gönderdikleri şiirleri-yazılarıyla ilk adımlarını attılar edebiyat dünyamıza.

Bugün başlıca problemimiz zaten okumayan insanların şekil verdiği bir dünyada okumaya yazmaya çalışan bir avuç insanken, bir de tekelleşen yayım dünyasının okuma imkanımızı da sınırlı bir hale getirmesi durumu daha da vahimleştirmektedir. Tekelleşme bu gün Turkuaz Medya Dağıtım vasıtasıyla zaten basım masrafları 3 yılda yüzde beş yüz artan dergileri bir de dağıtım ücreti adı altında döviz ödemelere maruz bırakmakta, bu sebeple en yaygın dergiler bile küçülmelere giderken ünlü isimlerden içi boş yazılar toplayıp birer magazin dergisine dönen köşe başı dergileri ise “bize dokunmayan yılan bin yaşasın” mantığıyla sponsor-reklam ücretleriyle çarklarını döndürmenin peşinde içeriklerinin daha nasıl abur cuburlaştırılabileceğinin derdinde gözükmemektedirler.

Bu durum ilk kez bu kadar zor değildir, zira dergicilik hep meşakkatli bir uğraş olagelmıştır. Şimdi A. Cahit ZARİFOĞLU’nun 1982 yılında Maveria Dergisini çıkarırken bir arkadaşına yazdığı mektuptaki serzenişiyle sizlere iyi okumalar diliyoruz;

Sevgili Kardeşim,

Dergimizin yaygınlaşması konusunda elimizden geleni yapmaktayız. Ancak vaktimizin önemli bir kısmı hep maddi problemleri halletmekle geçiyor. Kendimizi derginin muhtevasına birtürlü yeteri kadar veremiyoruz.

Diğer konularda aldığımız notlar var. Vakıflarla, padişahlarla, şahsiyetlerle, önemli kişi ve günlerle ilgili yazılar temin edelim de dikkat çekelim istiyoruz, fakat belirttiğim gibi başarısız kalıyoruz.

Sevgili Kardeşim,

Okuyucularla adı altında devam eden bölümü istedik ki yeni arkadaşlar yönetsin. İşi ele alsınlar. Ne yazık ki bir süre devam ettirdikten sonra bıraktılar.

Sanat ve düşünceye olan ilginin artması kolay olmuyor. Yavaş bir seyir takip ediyor. Sabır istiyor. Ama hepsinden önemlisi de gayretimiz ve ihlâsımız ne kadarına layıkta o kadarı nasip oluyor.

Gözlerinizden öperim...

(A. Cahit ZARİFOĞLU, Mektuplar, s.74)

 www.esahaf.com.tr

 [instagram.com/e.sahaf](https://www.instagram.com/e.sahaf) //

 [play.google.com/store/apps/details?
id=com.edergi.esahaf&pli=1](https://play.google.com/store/apps/details?id=com.edergi.esahaf&pli=1)

 [Çok yakında!](#)

 destek@esahaf.com.tr
bilgi@esahaf.com.tr